

अथ श्री सत्यनारायणुनी पूजना विधि.

पूजनां उपयोगी सामग्री.

सत्यनारायणुनी पूजा करने के लिये श्री सत्यनारायणुनी पूजा करते नीचे प्रमाणे सामग्री करवी:- मंडप आटे के बनाया थांभला, मंडपनी आसपास आधवा आटे आणानां पांढरानुं तोरख, पीपणा, उंबरे, वजरे पांय नतनां वृक्षनां पक्षवे, गोण, नैवेद्य आटे, लक्ष्मी तथा सत्यनारायणुनी सुवर्ण मूर्ति, तांभानो कणश, पंचपात्र, तरलाखुं, आचमनी, ज्जनाचना ये जेटा, पांय नतनां रतनां तरीके सुवर्ण सुद्रा, रुपानाखुं अथवा तो तांभानाखुं, वस्त्र तथा उपवस्त्र, योभा, धड, कुंकुम, अण्णिल, दुर्वा, गुलाब, वर्धोपधि, धूप, पुष्पो, हलहरना गांठीआ, नाकुं, जेक हजर ने जेक तुलसी-ल, नाणीयेर, पान, सोपारी, पावखाना पैसा, डगां वजरे इजे, ज्जनी ये भाणा, इमाध, इध, हडो, धी, मध तथा साकर, पुष्पा-वाचन आटे जेक तांभानो कणश, श्रीलक्ष्मी नारायणुने पधराववा आटे आणक, नैवेद्य आटे सवा शेर धी, सवा शेर साकर सवा शेर ध, सवा शेर लडोना रवे तथा सवा शेर डगां, आ प्रमाणे सर्व सामग्री करवी के जेथी सत्यनारायणु देवनी पूजनां विधि आवे नदि. अरकर कथां पछी ये हाथ जेटावा निजेना आचार्य मंत्रो जेभवा:-

ॐ श्रीमन्महागणपतये नमः श्रीगुरुभ्यो नमः। श्रीलक्ष्मो नारा-
यणाभ्यां नमः श्रीकुलदेवताभ्यो नमः। श्रीवृष्टदेवताभ्यो नमः
श्रीसदेवताभ्यो नमः। सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः।

ॐ सुमुनिशंकरतश्च कपिलो नजकर्मकः ॥ लंबोदरश्च विकटो
ज्जनाको विनाजवः ॥ १ ॥ भूजकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः

(२)

सत्यनारायणपूजना विधि.

हृदयैतानि नामानि यः पठेच्छुभदादयः ॥ २ ॥ विद्यारमे विवाहे
च प्रवेशे निर्णमे तथा ॥ संग्रामे संकटे चैप विघ्नस्य न जायते
॥ ३ ॥ शुक्रावरधरं देवं जाशिवर्णं चतुर्भुजं ॥ प्रसन्नवदनं ध्याये-
त्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ ४ ॥ अभीप्सतार्थसिद्धयर्थं पूजितो यः
सुरासुरैः ॥ सर्वघ्नहरस्तस्मै गणाधिपतये नमः ॥ ५ ॥ वक्रतुंड
महाकाय सूर्यकोटिसमयमं ॥ निर्विघ्नं कुरुमे देव सर्वकार्येषु सिद्धिदः
॥ ६ ॥ सर्वमंगलमंगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये प्रबंध
गौहि नारायणि नमोस्तु ते ॥ ७ ॥ लाभस्तेषां जयस्तेषां जयस्तेषां
कुरुस्तेषां पराख्यः ॥ येषामिन्दीवरयामो हृजस्थो जनार्दनः ॥ ११ ॥
सर्वेप्वारंभकार्येषु त्रयस्त्रि भूवनेश्वराः ॥ देवा दिशंतु नः सिद्धिं
ब्रह्मेशानजमार्दनाः

पूजना विधि.

अत्राद्य महामांगल्यफलप्रदे मासोत्तमे मासे अमुकभासे अमुक-
पक्षे अमुकतिथौ अमुकवासरे अमुकनक्षत्रे ॥ ममसकलदूरतोपशमन
सर्वापच्छांतिपूर्वकसकलमनोरथसिद्धयर्थं यथासपादितसामय्या गणेश
गौरीवरुणब्रह्माविष्णुब्रह्मक्ष्मीसूर्यानिवग्रहदेवतैर्द्राघष्टलोकपाल देवता
पूजनपूर्वकमंगीकृतश्रीसत्यनारायणपूजन तथा तत्कथाश्रवणमहं करिष्ये ॥
सदंगीभूतमासनादिकलशाराधनं च करिष्ये ॥ अथ अष्टीने हाथ-
भानुं ७ ज पृथ्वीपर भूधुं संकल्पे यत् रक्षा पृथी यत्माने अथ हाथ
जोडीने पृथी देवीनी आराधना करवी डेः-पृथ्वीत्वया घृता लोका
देवि त्वं विष्णुना घृता ॥ त्वं च धात्यमां देवि पवित्रं कुशासनम् ॥
॥ अत्र अष्टीने पीताना आसनपर पाष्ठा छांटवुं तथा आसपासनी
भूमिपर पक्ष प.ष्ठी छांटवुं, ते पृथी हाथमां योभा लक्ष्मि नीचेने
अत्र अष्टीनां अष्टीतां ते योभा आः दिशाओभा नाभ्या.

असर्पन्तु ते भूता ये भुता भूमिसंस्थिता ॥ ये भुता विघ्न-
कर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाशया ॥ १ ॥

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૮ વર્ગીકે

પુસ્તકનું નામ સચવાયેલા પુસ્તકોના સંગ્રહ

વિષય ૮/૨૩: ૨૨૬૨, ૨૨૬૩

गणपती पूजन.

पछी तेभा दक्षिणा नंभावनी पछी ते कणशभाथी थोडुं
भाथी पंचपात्रभा लेतुं अने हाथभां गण लक्ष्मिने गणपतिनी पूज
करथी ये.अ.नी हे धडंती ठगलीपर ओक तांथुत्र डीपर गणपतिनी
भूर्ति हे सोपारीने पधराववी. रम्यं सुशोभनं दिव्यं सर्वसौख्यकरं
शुभम् ॥ आसनं च मया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ गणपतिना समीप
आसनाथे पुण्य अर्पण्युं करवां. श्री सिद्धिबुद्धिस हतमहत्तगणपतये
वाक्योः पाद्यं हस्तयोरर्घ्यं समर्पयामि ॥ गणपति देवने पाद्य तथा
अर्घ्यं अर्पण्युं करवा. स्नान कराव्या पछी नवमिस्तुभिर्युक्तं त्रिगुणं
देवतामयं ॥ उपवीतं नया दत्तं गृहाण परमेश्वर ॥ उपवीत पडे-
रावतुं. श्रीस्र्दं चंदनं दिव्यं गंधाढ्यं सुमनीहरम् ॥ विलेपनं सुरश्रेष्ठ
चंदनं प्रतिगृह्यताम् ॥ यंदनं यडावतुं. अक्षताश्च सुरश्रेष्ठा.कुकुमाक्ताः
शुशोभिताः ॥ मया निवेदिता मक्त्या गृहाण परमेश्वर ॥ अक्षत
यडाववा, माख्यादीनि सुगंधीणि मालस्यानि व प्रभो ॥ मयाहृतानि
पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम् ॥ पुष्पो यडाववां. दुर्वाकुरान्सहस्रि-
स्तानमृतान्मङ्गलप्रान् ॥ आनीतास्तव पूजार्थं गृहाण गणनायक ॥
दुर्वा यडाववी. हरिद्राकंकुमं चैव सिंदराव समन्वतम् ॥ सौभाग्य
द्वयसयूक्तं गृहाण परमेश्वर ॥ सौभाग्य ८०५ यडाववां.

वनस्पतिस्सोऽमुतो गंधाढ्यो गंध उत्तमः ॥ आध्रियः सर्वदेवानां
धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ धूप करवे। साज्यं वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं
कार्करन्मनिः ॥ दीपं देवेश त्रैलोक्यतिमिरामह ॥ दीरापर पुष्प यडाववां,
शर्कराखड्खाद्यानि दधिक्षीरघृतान च ॥ आहारं भक्षभोज्यं च नवेद्यं
प्रतिगृह्यताम् ॥ नैवेद्यं धरतुं, पुंगोफलं महादिव्यं नागबल्लोलेयुतम् ॥
एकाद्विचूर्णसंयुक्तां कूलप्रतगृह्यताम् ॥ पान, सोपारी विजेरे अर्पण्युं करवां
एदं फलं म्वादेव स्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे सफलावासि-
वेज्जन्मनिजन्मनि ॥ श्रीक्षण अर्पण्युं करतुं. हिरण्यगर्भगर्भस्थ हेमबीजं
विभावसोः अनतपुण्यकलदत्तमः क्षान्तिं प्रयच्छ मे ॥ गूशुपतिना
सन्धु ५ दक्षिणा धरवी

(४)

सलनारायणुनी पूजने विधि.

कर्पूरकं महाराज रसोद्भूतं च दीपकम् । मंगलार्थं महीपाद
संगृहाण गणेश आरती करवा. यानि कानि च पापानि गण-
पतिनी प्रदक्षिष्या कररी अने पछी र्वा विघ्नशत्रु बलनेति च सुंदरेति
अकप्रियेति वरदेति सुखप्रदेति । विद्याप्रदेत्यद्यहरेति च ये स्तुवन्ति
सभ्यो गणेश वरो भव नित्यमेव ॥ पु०पो गणपतिना यरथुभां
अर्पथु करी भस्तक नभावीने प्रशाम करवा.

अलिषेक कणशनुं पूजन.

ते पछी यजमाने पोतानी सन्भुभ योभानी ठगधी करी तेना
६५२ तांभाने कणश स्थापन करीने हेयरुष्यादि संभूतं ताम्रजं सुदृढ
जवं । कलशां धौतकल्मावं छिद्रवर्णविवर्जितम् ॥ कणशनी आर्थना
करवी, जीवनं सर्वजीवानां पावनं पावनारम्भकम् । बीजं सर्वौषधीनां
च तज्जलं पर्याम्यहम् ॥ कणशभां पाथी भरुवुं, सूत्रं कार्पाससंभूतं
ब्रह्मणा निर्मितं पुरा । येन बर्धं जगरत्सर्वं वष्टनं कलशस्य च ।
कणशने कडे सूत्र विटपुं, देवेभ्यः पुरतो जाता देवेभ्यश्चिद्युगं पुरा ।
शतं तनु च या बभ्रुजीवनं जीवनाय च॥ कणशभां सर्वौषधि नांभवी.
दूर्वंक्षमृतसंपन्ने शतमूलशताकुरे॥ शतपातकसंहत्री शतमायुष्यवधानि ॥
पाथीना कणशभां ह्वा नांभवी. अश्वत्थोदुवरप्लक्षत्तन्यप्रोधपल्लववाः॥
बंधमंगादिति प्रोक्ताः सर्वकर्मसु शोभनाः॥ विविध पुष्पसंजातं देवानां
प्रीतिवर्धनम् ॥ क्षतं यत्कार्यसंभूतं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ पांथ
पत्सवो तथा पु०पो कणशभां नांभवां. धान्बौषधिमनुष्याणां जीवनं
परमं स्मृतम् ॥ क्षितं यत्कार्यसंभूतं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ कणशभां
धान्य प्रक्षेप करवे. पुगीफलमिदं द्विव्यं पवित्रं वापनाशनम् । पुत्र
पौत्रादिफलदं कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ कणशभां सोपारी नांभवी
द्विरण्यामर्भे कणशभां दक्षिष्याथे भुवर्धुं अथवा तो श्पानाथुं नांभुवुं,
कनकं कुलिशं नीलं पयरागं च माफिकं ॥ एतानि पंच रत्नानि
कलशे निक्षिपाम्यहम् ॥ पांथ रत्ने। अने तेने अभावे श्पानाथुं
यथाशक्ति नांभुवुं, ते पछी हाथभां अक्षत धष्ट नमो नमस्ते स्फटिक

ब्रह्माय सुब्रह्महाराय सुमंगलाय । सुपाशाहस्ताय ऋषासनाय जकाधि-
 नाथाय नमो नमस्ते ॥ बह्मणावाहयामि हाथभाना अक्षतो कणश
 छिपर छोटवा ते पछी बह्मणाय नमः ऐम भोक्षी, अंन पुष्प, धुप,
 हीप, नैवेद्य, इल, मुभवास, तांशुत्र दक्षिण्य वगैरे वरेशु देवनी पासे
 ते ते पदाशैनां नभनी साथे समर्पयामि ऐम कहीने मुकवा. छेवटे
 अनया पूजया सांगः सपरिवारो बह्मणदेवः प्रीयताम् ऐम कहीने
 हाथभानुं पाष्ठी नभनीपर भूकवुं. ते पछी कंकुथी हाथ भरडी, कणश
 छिपर नाणीथेर भूहीने ते कणश हाथवडे नभल्या भला तरङ्ग आली
 राभवो. यन्भाने ते कणश हाथभा राभती वचते छेलाडक छ
 पृथ्वीपर धुंठ्यु टेकवीने भेसवुं अने पोताना पुरोहितना तरङ्ग गेधने
 कहेवुं के भो ब्राह्मणाः मह्यं सकुटुंबिने महाजनान्नमकुर्वाणाय भाशी-
 र्ववनमपेक्षमाणाय अस्य कर्मणःपुण्याहं भवन्तो भुवन्तु ऐटले पुरोहिते
 तेना छितरभां त्रशु वार कहेवुं के पुण्याहं पुण्याहं पुण्याहं करीने यन्-
 भाने कहेवुं के भो ब्राह्मणाः मह्यं स अस्य कर्मणः कल्याण भवन्तो
 भुवन्तु ऐटले पुरोहिते कल्याणम् ऐ पद त्रशु वार भेालवुं. करीने
 यन्भाने कहेवुं के भो ब्राह्मणाः मह्यं स जस्व कर्मणः ऋद्धि भवन्तो
 भुवन्तु ऐटले पुरोहीते कर्म ऋध्यताम् ऐम त्रशुवार कहेवुं. करीने
 यन्भाने कहेवुं भो ब्राह्मणाः मह्यं सं. अस्य कर्मणः स्वस्ति भवन्तो
 भुवन्तु ऐटले पुरोहीते स्वस्ति ऐम त्रशुवार कहेवुं करीने यन्भाने
 कहेवुं के, भो ब्राह्मणाः अस्य कर्मणः श्रीरस्त्विति भवन्तो भुवन्तु ऐटले
 पुरोहिते अस्तु श्रीः ऐम त्रशु वार भेालवुं.

पछी पुरोहिते यन्भान अने यन्भान पत्नीने पेला मंगण
 कणशना न्णवडे अलिपेक करेो अने ते वभते यन्भान पत्नीने
 यन्भाने उभे पडभे भेसाडवी अने नीयेना मंत्राथी कणशभाना
 पाष्ठीवडे यन्भानं अने यन्भाननी पत्नीपर न्णनेो अलिपेक करेो.
 अतं ते बह्मणो राजा भग सूर्यो वाकरः ॥ भगमिन्द्रश्च व भुवन्तो
 अगं ससर्षयो वधौ ॥ वसे केसेषु हीर्भाष्य सीमन्तं वच मूर्धनि ॥
 ककाटे कर्णकोरङ्गोरापो निर्घ्नन्तु ते सदा ॥

(६)

सत्यनारायणुनी पूजनो विधि.

श्री सत्यनारायणुनो पूजन विधि.

यजमाने हाथमां जल लत्रं अत्राघोरवादि पूर्वानी भेडे जोधीने
स्यामूर्तेः अंगप्रत्यंगसंबन्धिसुत्पन्नंआसपासिसंयोगजनितदोषपरिहारार्थं
अग्न्युत्तारणकं करिष्ये ॥ अे रीते संकल्प करी भूर्त्तिने धां लगाडीने
तेनी डिपर पाणीनी धारा करवी. पछी लक्ष्मीनारायणुनी भूर्त्तिने हाथमां
लक्ष्मीं हां ह्रीं क्लीं वं रं लं वं सं वं, हं कं क्षं हं सः सोहं ॥ आ
भूर्त्तिमां प्रोक्ष्य आंवां ! आं ह्रीं हंसः सोहं आमां शुवनो संचार
थाव ! आं ह्रीं हंस सोहं ॥ अेम कहीने आमां सर्वं उद्रियेनो
वासे थाव ! अेम कहेपुं ते पछी ' श्रीसांताकार ' अे मंत्रे करीने
श्रीलक्ष्मीनारायणुनुं ध्यान करपुं. अने नीचेना मंत्रथी आवाहन करपुं:-
आवाहये त्वां महदोपरिस्थितं रमाधिदेहं सुरराजत्रंदिजम् ॥ कर्सातक
चक्रगदाब्जहस्तं भजामि देवं वसुदेवसूनुम् अे मंत्रथी नारायणुनुं
आवाहन करपुं. सिंहासने रत्नमये सदैव हेमाभपीतांबरभोममाने ॥
कुशानिधे नदन विश्वमूर्तें स्थिरोभवस्मिन् मम यज्ञसिद्धयै ॥ अे मंत्र
अणीने आसन तथा पाद्य अर्पणुं करवां. सुवर्णपात्रे यमुनाजलं च
गंधाक्षतै पुण्यतैश्चोत्तत् ॥ मयानित पाद्यमिदं गृहाण भो जानकी-
नाथ नमोनमस्ते ॥ अे मंत्र अणीने पाद्य अर्पणुं करपुं. सुनिर्मलं
अह्नपदाब्धिनिर्गतं गंधादियुक्तं महदभुतं च ॥ निवेदितं विश्वगुरो
च तायं गृहाण ह्यर्घ्यं भगवन्नमस्ते ॥ आ मंत्र अणीने अर्घ्यं अर्पणुं
करवे. भो पुण्यकीर्तेश्वर विश्ववाहो ब्रह्मादिभिः पूजितपादपद्म ॥
गृहाण देवेश मया निवेदितमावस्यतां विश्वविनोदि विष्णो ॥ अे
मंत्र अणीने आयमन आपुं.

ते पछी सुस्वादुनातिरुच्येन गव्येन पनसा विभो ॥ स्वा-
दीयं ते महामक्त्या गृहाण पुरुषोत्तम ॥ आ मंत्रं अणीने दूधथी
स्नान करावपुं पछी शुद्ध जलथी स्नान करावपुं, चंद्रमंडलसंकाशं
सर्वदेवप्रियं वधि ॥ स्नापनार्थं भया वृत्तं प्रस्यथं प्रतिगृह्यताम् ॥
अे मंत्र अणीने हठीथी स्नान करावपुं अने पछी शुद्ध जलथी

स्नान करावपुं, घृतकुंभसमायुक्तं घृतयोने घृतप्रिथि ॥ घृतमुक् घृत-
 दाहासि घृतं स्नानाय गृह्यताम् ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने धीयां स्नान
 करावीने पछी शुद्धं जणयां स्नान करावपुं, मधुरूपो वसंतसखं त्वमेव
 सर्वदा विभो ॥ मधुसूदनसंप्रीत्यै मधुस्नानाय गृह्यताम् ॥ अे मंत्रं
 लक्ष्मीने अधथी स्नान करावी पछी शुद्धं जणयां स्नान करावपुं,
 शर्कराघृतसंयुक्तं एव शर्करा प्रभो ॥ अमत शर्करा प्रीत्या स्नानाय
 प्रतिगृह्यताम् ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने शर्कराथी स्नान करावपुं अने पछी
 शुद्धं जणयां स्नान करावपुं. ते पछी श्रीवक्ष्मीनारायण्यु उपर प्ररुप
 शुक्तथी अथवा तो विष्णु सुक्तथी जणवडे अभिषेक करवे. अलि-
 धेक कथां पछी वेदसूक्तसमायुक्ते यथासाणसन्धिते । सर्ववर्गवदे देव
 वाससी प्रतिगृह्यताम् ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने श्रीवक्ष्मीनारायण्युने वस्त्र पडे-
 रावर्वा ब्रह्मविष्णुमहेश्वर निर्मितं ब्रह्मसुत्रकम् ॥ यज्ञोपवीतदानेन प्रीयतां
 कमलापतिः ॥ आ मंत्रं लक्ष्मीने यज्ञोपवीत पडेरावपुं. श्रीखंडं चंदन
 हीव्यं गंधाढयं सुमनोहरं ॥ विलेपनं सुरश्रेष्ठ चंदन प्रतिगृह्यताम् ॥
 अे मंत्रं लक्ष्मीने अंदन यदावपुं. हरिद्वारंजिता देवी परसौभाग्य-
 वायिनी । अतस्त्वां पुजयिष्यामि गृहाण परमेश्वरी ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने
 लक्ष्मीने हरिद्रा यदावपी. कुंकुम कामद द्विव्यं कामनाकामसंभवम् ॥
 कुंकुमेनावितो देवी गृहाण परमेश्वरि ॥ अे मंत्रवडे कुंकुम यदावपुं.
 अक्षताश्च सुरश्रेष्ठाः कुंकुममाफाः सुशोभिताः । मया निवेदिता भक्त्या
 गृहाण परमेश्वर ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने अक्षत यदावपी. मल्लिकादि
 सुगंधीनि माळयानि वै प्रभो ॥ मया हृतानि पुजार्थं पुष्पाणि
 प्रतिगृह्यताम् ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने श्रीसत्यनारायण्युने पुष्पो यदावर्वा.
 ते पछी विष्णुना सहस्रं नामवडे श्रीनारायण्यु उपर अेक हस्तर
 तुलसीदल यदावर्वा. तुलसीदल यदाव्या पछी वनस्पतिरसोदभूतो गं-
 धाढयो गंधवत्तमः ॥ आर्घ्यः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ अे
 मंत्रवडे धूप करवे. सखं च बर्दिसंयुक्तं बहिना बोजितं मया ॥
 हीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्यतिमिरापहम् ॥ अे मंत्रं लक्ष्मीने हीपक
 अर्पण्यु करवे. घृतपकं हविष्यान्ने पाषाणं च सशर्करं ॥ कहलीदुग्ध

(८)

सत्यनारायणुनी पूजनो विधि.

संयुक्तं नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ अत्र मंत्रवदे शीरानुं तथा इणुं नैवेद्यं
अर्पणं करवुं. ते पछी हाथ अने मुअ प्रक्षालन करावीने नीयेना
मंत्रथी सत्यनारायणु देवने आचमन करावपुं लवंगकपुरयुतं तांबूलं
पुजितम् ॥ प्रीत्या गृहाण देवेश मम सौख्यं विविधैः ॥ अत्र मंत्र
लक्ष्मीने तांबुल अर्पणं करवुं. हिरण्यगर्भगर्भस्थं अत्र लक्ष्मीने तेमनी
समीप दक्षिणा मकवी इदं फलं मया देव स्थापितं पुरतस्त्व ॥ तेन
मे सफलावाप्तिर्भवेज्जमनि जन्जनी ॥ अत्र मंत्र लक्ष्मीने श्रीसत्यनारायणु
देवना अरथारविंदमां श्रीइण अर्पणं करवुं. चतुर्वर्तिसमायुक्तं घृतेषु
च सुपुरितम् ॥ नीराजनेन संतुष्टो भवस्त्वेव जगत्पतिः ॥ अत्र मंत्रथी
तेमनी आरती करवी ते पछी यानि कानि च पापानि जन्मांतर-
कृतानि च ॥ तानि तानि विनश्यन्ति प्रदक्षिणपदे पदे ॥ अत्र मंत्र
लक्ष्मीतां लक्ष्मीतां श्रीसत्यनारायणु देवनी प्रदक्षिणा करवी. ते पछी अने
हाथमा पुष्प लघने नीयेना मंत्रथी पुष्पांजलि करवी. विद्याबुद्धि-
नैश्वर्यपुनादिसंपदः ॥ पुष्पांजलिप्रक्षानेन देहिमे ईप्सितं वरम् ॥
आ रीते पुष्पांजली यद्य रत्ना पछी ये हाथ जेडीने नीये प्रभासे
प्रार्थना करवी-यन्मया भक्तियुक्तेन पत्रं पुष्पं फलं जलं ॥ निवेदितं
च नैवेद्यं तद्गृहाणानुक्तंपया ॥ मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं जना-
र्दन ॥ यत्पुजितं यथा देव परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ अमोघ पुंडरीकाक्षं
नृसिंह दैत्यसूदनं हृषीकेशं जगन्नाथ वागीशं वरदायकं ॥ गुणत्रयं
गुणातातं गोविंदं गरुडप्वजं ॥ जनार्दनं जनातोतं जानकीवल्लभं ह-
रिम् ॥ प्रणमामि सदा भक्त्या नारायणमतः परम् ॥ दुर्गमे विद्यमे
धोर शत्रुभिः परिपीडिते ॥ निस्तारयस्व सर्वेषु तथा निष्टफलेषु च ।
नामान्येतानि संकीर्त्य ईप्सितं फलमाप्नुयात् ॥ सत्यनारायणं देवं
बंदेहं कामदं प्रभु ॥ लीलयाविततं विश्वं येन तस्मै नमोनमः ॥
॥ इति आसत्यनारायण पूजा समाप्तः ॥

अथ सत्यनारायणनी कथा.

अध्याय १ लो.

॥ ऋषय ऊचुः ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ॥
पप्रच्छुर्मुनयः सर्वे सुतं पौराणिकं खलु ॥ १ ॥

अथोद्धानी समीपे नैमिषारण्यभां रहेनारा, अने
भंत्रने जेनारा, शौनक आदी ऋषीओ, संपुर्णपुराणो जालु-
नारा सुत नामना पुराणीने नीचिने प्रश्न करता हुवा. १

પ્રતેન તપસા કિં વા પ્રાપ્યતે વાંચ્છિત ફલમ્ ॥
સત્સર્વ શ્રોતુમિચ્છામઃ કથયસ્વ મહામુને ॥૨ ॥

હે મહામુને ! ઈચું વૃત અથવા તપ કર્યાથી વાંછીત ફળ પ્રાપ્ત થાય છે, તે શ્રવણ કરવા ઇચ્છા કરીએ છીએ; માટે આપ અમને કથન કરો. ૨

॥ સૂત ઉવાચ ॥

નારદેનૈવ સંપૃષ્ઠો ભગવાન્કમલાપિઃ ॥
સુરર્ષયે યથૈવાહ તચ્છૃણુધ્વં સમાહિતાઃ ॥ ૩ ॥

એવો પ્રશ્ન શ્રવણ કરીને સુત કહે છે, કાઈ કાળના વિષે દેવઋષી નારદજીએ શ્રીકૃષ્ણજીને વૈકુંઠમાં એવોજ પ્રશ્ન કર્યો હતો. તેમાં જ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને ઉત્તર આપ્યો તેજ હું તમને કહું છું તે તમો સાવધાન થઈને સાંભળો. ૩

एकदा नारदो योगी परानुग्रहकांक्षया ॥
पर्यटन् विविधैर्लोकान्मर्त्यलोकमुपागतः ॥ ४ ॥

આ પ્રશ્ન શ્રીભગવાને કરતાં પહેલાં શ્રીનારદજીઋષી એક અખત મનુષ્ય લોકમાં પારકા ઉપર કૃપા કરવી આ હેતુથી આવ્યા.

તતો દૃષ્ટ્વા જનાન્સર્વાન્નાનાક્લેશસમન્વિતાન્ ॥

નાનાયોનિસમુત્પન્નાન્વિલશ્યમાનાન્સ્વકર્મભિઃ ॥ ૫ ॥

અને તે પછી મનુષ્ય લોકમાંના અનેક માણસ નાના પ્રકારના કલેશ અનેક યોનીમાં જન્મ આદી ઘણા પ્રકારનાં દુઃખો ભોગવે છે અને પોતાનાં કર્મો કરીને કલેશ પામેછે એવું જોઈને. ૫

કેનોપાયેન ચૈતેષાં દુઃખનાશો ભવેદ્દુઃખમ્ ॥

इति संवित्य मनसा विष्णुलोकं गतस्तदा ॥ ૬ ॥

“શ્રીયો ઉપાય કર્યાથી આ સર્વ મનુષ્યનાં દુઃખ-કલેશ દુર થાય” એવો વિચાર મનમાં લાવી નારદઋષી અનેક પ્રકારનાં સર્વ લોકમાંથી ફરતા ફરતા વિષ્ણુલોકમાં ગયા. ૬

તત્ર નારાયણં દેવં શુક્લવર્ણં ચતુર્ભુજમ્ ॥

શંખચક્રગદાપદ્મવનમાલાવિભૂષિતમ્ ॥ ૭ ॥

વૈકુંઠમાં નારદજી ગયા અને ત્યાં શુક્લવર્ણ, ચતુર્ભુજ અને દરેક હાથમાં શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ ધારણ કરેલાં છે. પગસુધી લટકનારી અને શોભા આપનારી વનમાલા કંઠમાં છે.

દૃષ્ટ્વા તં દેવદેવેશં સ્તોતું સમુપચક્રમે ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

નમો વાહ્મનસાતીતરૂપાયનંતશક્તયે ॥૮॥

એવા સર્વોત્તમ શ્રીનારાયણ દેવ (ભગવાન) ને જોઈ નારદઋષીએ તેમની સ્તુતી વંદના કરવાસાથે આરંભ કર્યો નારદજી કહે છે વાણી અને મન એથી પણ અતીત એવા અનંત શક્તિરૂપને નમસ્કાર કરૂ છું. ૮

આદિમધ્યાંતહીનાયનિ ગુણાય ગુણાત્માને ॥

સર્વેષામાદિભૂતાય ભક્તાનામાર્તિનાશિને ॥ ૯ ॥

તમે આદી મધ્ય અને અંત, આ ત્રણ વગર નિરગુણ છતાં ભક્તોની પીડા મટાડવાને સગુણ થવાને આપ સર્વથી પહેલા છો અને ભક્તોનાં દુઃખ દુર કરો છો. ” ૯

શ્રુત્વા સ્તોત્રં તતો વિષ્ણુર્નારદં પ્રત્યભાષત ॥

॥ શ્રી ભગવાનુવાચ ॥

કિમર્થમાગતોઽસિ ત્વં કિં તે મનસિ વર્તતે ॥૧૦॥

આ પ્રમાણે નારદજીએ કરેલી સ્તુતી સાંભળીને શ્રી ભગવાન વિષ્ણુ નારદજીને કહે છે. “ હે નારદઋષી ! તમે શો હેતુ મનમાં રાખી અહીં આવી છો. ૧૦

કથયસ્વ મહાભાગ તત્સર્વં કથયામિ તે ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

મર્ત્યલોકે જનાઃ સર્વે નાનાકલેશસમન્વિતાઃ ॥

નાનાયોનિસમુત્પન્નાઃ પચ્યંતે પાપકર્મભિઃ ॥૧૧॥

“તમારા મનમાં જે કાંઈ હેતુ હોય તે મને કહો, તેનો ઉત્તર હું તમને કહીશ.” એવું શ્રીભગવાનનું વાક્ય સાંભળી નારદજી ઋષી કહે છે. “હે પ્રભુ ! મનુષ્ય લોકમાં સર્વ જન અનેક કલેશ થકી યુક્ત એવા અનેક યોનીમાં ઉત્પન્ન થઈને પાપ કર્મથી રચી પચી રહેલા છે.” ૧૧

તત્કથં શમયેન્નાથ લઘૂપાયેન તદ્વદ ॥

શ્રોત્વાઃસ્ત્રીઃ તત્સર્વં કૃપાસ્તિ યદિ તે મયિ ॥૧૨॥

“માટે તે જનોનાં દુઃખ હે પ્રભુ ! જે કાંઈ સહેજશાળ ઉપાય થકી શાંત થાય એવો ઈલાજ આપની કૃપા મારા ઉપર હોય તો આપની પાસેથી શ્રવણ કરવાની હું ઈચ્છા રાખું છું.”

॥ શ્રીભગવાનુવાચ ॥

સાધુ પૃષ્ઠં ત્વયા વત્સ લોઽવિદુઃપૃષ્ઠાંક્ષયા ॥

યત્કૃત્વા મુચ્યતે મોહાત્તચ્છૃણુષ્વ વદામિ તે ॥૧૩॥

એવું નારદજી ઋષીનું ભાષણ સાંભળી શ્રીભગવાન

કહે છે “હે ઐષ્ઠ નારદજી ! તમે ધણીજ સારી વાત મને
પુછી. લોકો ઉપર કૃપા કરવી એવી તમારી ઈચ્છા છે. તે બ્ર
મત કર્યાથી તમોએ કહેલા બધા પીડા રૂપી મોહમાંથી તે
લોકો મુક્ત થશે એવા ઉપાય કહું છું સાંભળો. ૧૩

વ્રતમસ્તિ મહત્પુણ્યં સ્વર્ગ મર્ત્યે ચ દુર્લભમ્ ॥

તવ સ્નેહાન્મયા વત્સ પ્રકાશઃક્રિયતેઽધુના ॥૧૪॥

હે મિત્ર ! ધણું પુણ્ય આપવાવાળું મનુષ્યલોકમાં અને
સ્વર્ગમાં પણ દુર્લભ એવું વૃત છે તે તમારી સાથે સ્નેહભાવ
હોવાથી હમણાં કહું છું. ૧૪

સત્યનારાયણસ્યૈવં વ્રતં સમ્યગ્વિધાનતઃ ॥

કૃત્વા સદ્યઃ સુખં ભુક્ત્વા પરમ મોક્ષમાપ્નુયાત્ ॥૧૫॥

“સત્યનારાયણ દેવતું વૃત ઉત્તમ પ્રકારે અને વિધિયુક્ત
કર્યાથી માણસ તત્કાલ સુખ પામશે અને દેહ છુટયા પછી
પણ પરલોકમાં મોક્ષ પામશે.” ૧૫

તચ્છૃત્વા ભગવદ્વાક્યં નારદો મુનિરબ્રવીત્ ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

કિં ફલં કિં વિધાનં ચ કૃતં કેનૈવ તદ્ વ્રતમ્ ॥૧૬॥

આ પ્રકારનું ઈશ્વરનું વાક્ય સાંભળીને નારદઋષી પુછે છે કે, “ તે વૃત કર્યાથી શું ફળ થશે અને તેનું વિધાન કેવું અને પુર્વે આ વૃત કાણે કરેલું ? ” ૧૬

તત્સર્વં વિસ્તરાદ્ બ્રૂહિ કદા કાર્યં હિ તદ્ વ્રતમ્ ॥

॥ શ્રીભગવાનુવાચ ॥

દુઃસ્વશોકાદિશમનં ધનધાન્યપ્રવર્ધનમ્ ॥૧૭॥

“ વિગેરે સવિસ્તર હકીકત ને વૃત ક્યારે કરવું ? તે કહો. ” એવો નારદજીનો ફરીથી પ્રશ્ન સાંભળીને શ્રી ભગવાન કહે છે “ હે નારદજી ! આ સત્યનારાયણનું વૃત દુઃખ શોક વિગેરેને મટાડવાવાળું અને ધન-ધાન્યને વધારવાવાળું એવું ધણુંજ ઉત્તમ ફળ આપવાવાળું છે. ” ૧૭

સૌભાગ્યસંતતિકરં સર્વત્ર વિજયપ્રદમ્ ॥

યસ્મિન્કસ્મિન્દિને મર્ત્યો ભક્તિશ્રદ્ધાસમન્વિતઃ ॥૧૮॥

આ વૃત સ્ત્રીઓને સંતતી અને સૌભાગ્ય પ્રાપ્તી કરવા વાળું એવું છે; તેમજ પુરૂષોને પણ વીજયવાળું એવું છે, ગમે તે દીવસે પુર્ણ શ્રદ્ધાથી ૧૮

સત્યનારાયણં દેવં યજેચ્ચેવ નિશામુખે ॥

બ્રાહ્મણૈર્વાર્ધૈશ્ચૈવ સહિતો ધર્મતત્પરઃ ॥૧૯॥

अपवासी रह्निने सत्यनारायणुदेवतुं सायं कालनी वभते
 आक्षणु अने पोताना सगावडाका धष्टमित्रने थोलावी
 पुजन करवुं. १९

नैवेद्यं भक्तितो दद्यात्सपादं भक्ष्यमुत्तमम् ॥

रंभाफलं घृतं क्षीरं गोघृमस्य च चूर्णकम् ॥२०॥

आ पुजनभां नैवेद्यभां धडंनो रवो पांच्य यतुर्थांश लई
 तेभां डणां, धी, भांड, नांभी साशे शीशे करीने अर्पणु करवो.

अभावे शालिचूर्णं वा शर्करा वा गुडं तथा ॥

सपादं सर्वभक्ष्याणि चैकीकृत्य निवेदयेत् ॥२१॥

पुजन करनारने धडंनो रवो न भणेतो थोभानो दोट
 देवो भांड नडाय तो जोण देवो पणु अधी नणुसो सरभी
 अटवे पांच्य यतुर्थांश देवी. २१

विप्राय दक्षिणा दद्यात्कथां श्रुत्वाजनैः सह ॥

ततश्च बंधुभिः सार्धं विप्रांश्च प्रतिभोजयेत् ॥२२॥

पछी पोतानी शकती प्रभाणु आक्षणुने दक्षणा आपवी
 अने श्रीसत्यनारायणु वृतकथा पोतानां सगांवडाकां धष्टमित्र
 साथे श्रवणु करवी ते पछी पोताना सगांवडाकां तथा
 आक्षणु साथे भोजन करवुं. २२

सपादं भक्षयेद्भक्त्या नृत्यगीतादिकं चरेत् ॥

ततश्च स्वगृहं गच्छेत्सत्यनारायणं स्मरन् ॥२३॥

अने भक्तिअये करी श्री सत्यनारायणु आगण नृत्य तथा गायन करवुं अवी रीते नदीना तीर उपर अथवा देवालयमां अेवुं व्रत करीने श्री सत्यनारायणु लगवाननुं स्मरणु करते करते पोताना गृहे जवुं. २३

एवं कृते मनुष्याणां वांछासिद्धिर्भवेद् ध्रुवम् ॥

विशेषतः कलियुगे लघूपायोऽस्ति भुतले ॥२४॥

आ रीते आ वृत्त भक्तिथी जे भाणुस करशे तेनी मन-
काभना सिद्ध थशे. आ धणुं करीने कलियुगंमां अनेक तरैडनी
पीडा थकी पीडीत अेवा लोकेने आ सहेला उपायथी आ
भोटा दुःखमांथी मुक्त थवा साइ धणुं नडानो आ मनु-
ष्यलोकां धेलाज छे. २४

इति श्रीस्कंदपुराणे देवाण्डे सत्यनारायणकथायां प्रथमोऽध्यायः ॥१॥

અધ્યાય ૨ જો.

॥ સૂત ડવાચ ॥

અથાન્યત્સંપ્રવક્ષ્યામિ કૃત્તં યેન પુરા દ્વિજ ॥
 કશ્ચિત્કાશીપુરે મ્વે હ્યા સીદ્ધિપ્રોડતિનિર્ધનઃ ॥૧૧॥

સુતજી કહે છે ખીળું એક કહું છું કે પુર્વે રમણીય
 એવા કાશીક્ષેત્રના વિષે રહેનારો એક બ્રાહ્મણ અત્યંત નિર્ધન
 હતો. ૧

ક્ષુત્તહમ્યાં વ્યાકુલો મૂત્વા નિત્યં વાત્રમ મૂતલે ॥
 દુઃસ્વિતં વ્રાહ્મણં દૃષ્ટ્વા મગવાન્બ્રાહ્મણપ્રિયઃ ॥૧૨॥

તે દરરોજ ભુખે અને તરસે પીડાએલો વ્યાકુલ વ્યાકુલ
 થઈ કાશીક્ષેત્રમાં ફરતો. એ અત્યંત દુઃખીત બ્રાહ્મણને બ્રાહ્મણ
 બને પ્રિય છે એવા શ્રી ભગવાને બોલ્યો. ૨

વૃદ્ધવ્રાહ્મણરૂપસ્તં પ્રપચ્છ દ્વિજમાદરાત્ ॥
 કિમર્થં ભ્રમસે વિપ્ર મહીં નિત્યં સુદઃસ્વિતઃ ॥૧૩॥

અને પોતાનું ૩૫ બદલી ધરડા બ્રાહ્મણનું ૩૫ લેઈ એ
 દરિદ્ર બ્રાહ્મણને પુછે છે કે “ હે બ્રાહ્મણ ! અત્યંત દુઃખીત

એવો જો તું આ પૃથ્વી ઉપર શા શા કરે છે ! ૩

તત્સર્વશ્રોતુમિચ્છામિ કથ્યતાં દિજસત્તમ ॥

॥ બ્રાહ્મણ ઉવાચ ॥

બ્રાહ્મણોતિદસ્ત્રોઽહં મિક્ષાર્થં વૈ ભ્રમે મહીમ્ ॥૪॥

“ આ ત્હારું વૃત્તાંત સાંભળવા હું ઇચ્છા કરું છું માટે હે બ્રાહ્મણશ્રેષ્ઠ ! મને કહે ” ત્યારે તે દરિદ્રિ બ્રાહ્મણ કહે છે “ હું ગરીબ બ્રાહ્મણ અત્યંત દરિદ્રિ છું તેથી ભીક્ષા માગવા શા કરું પૃથ્વી ઉપર કરું છું. ૪

ઉપાયં ત્રદિ જાનાસિ કૃપયા કથય પ્રમો ॥

॥ વ્રજ બ્રાહ્મણ ઉવાચ ॥

સત્યનારાયણો વિષ્ણુર્દાંછિતાર્થફલપ્રદઃ ॥૫॥

હે પ્રભુ ભગવાન ! જો ત્હારું દરિદ્ર દુર થાય એવો કંઈ ઈલાજ આપ બાણતા હો તો તે કૃપા કરીને મને કહે ” એવું દરિદ્રિ બ્રાહ્મણનું ભાષણ સાંભળી ધરટે બ્રાહ્મણ કહે છે કે “ હે બ્રાહ્મણ ! સત્યનારાયણ નામના વીણુદેવ ઈચ્છેલું ક્ષણ કળીયુગના વિષે પુનઃન કર્યા થઈ આપનારા એવા પ્રત્યક્ષ છે. ૫

તસ્ય ત્વંપૂજનં વિષ્ણુ કુરુષ્વ વ્રતમુતમમ્ ॥

યત્કૃત્વા સર્વે દુઃસ્વેભ્યો મુક્તો ભવતિ માનવઃ ॥૬૫

શ્રી સત્યનારાયણ કહે છે કે “ હે બ્રાહ્મણ તું એ સત્ય-
દેવતું વૃત અને પુજન સારી રીતે કર કે જે ક્યાં થકી માણ-
સ સર્વ દુઃખથી મુક્ત થાય છે. ” ૬

વિધાનં ચ વ્રતસ્યાપિ વિપ્રાયામાણ્ય યત્ન તઃ ॥

સત્યનારાયણો વૃદ્ધસ્ત્રૈવાં ષસ્વીયત ॥૭૥

પછી હરીદ્રી બ્રાહ્મણને રૂપ બદલનારા ધરડા બ્રાહ્મણે
વૃતતું સર્વ વિધાન કહ્યું અને પોતે અંતરધ્યાન થયા. ૭

તદ્વ્રતં સંકરિષ્યામિ યદુક્તં બ્રાહ્મણેન વૈ ॥

ઇતિ સંવિંત્ય વિપ્રોઽસો રાત્રોનિદ્રાંન લઙ્ઘવાન્ ॥૮૦

“ એ ધરડા બ્રાહ્મણે કહેલું વૃત હું ક્યારે કરીશ ” એવી
ઉત્કંઠાથી એ હરીદ્રી બ્રાહ્મણને તે વખતથી તે આખી રાત્રિમાં
હંધ આવી નહી. ૮

ततः प्रातः समुत्थाय सत्यनारायणव्रतः ॥

करिष्य इति संकल्प्य भिक्षार्थमगमद्द्विजैः ॥१॥

पछी जीञ्ज दिवसे सुर्य उदय थयो. दरीद्री आक्षणे "हुं
अञ्ज सत्यनारायणनुं वृत करीश जेवे संकल्प करीने ते ह-
मेशना शीवाञ्ज मुञ्जय वीक्षा भागवा साइ गथे. ८

तस्मिन्नेव दिने विप्रः प्रचुरं द्रव्यमाप्तवान्

तेनैव बंधुभिः मार्धे सत्यस्यव्रतमाचरेत् ॥१०॥

ते दिवसे हमेशना करतां जे आक्षणेने धरुं द्रव्य भण्युं
ते भणतां वारञ्ज तेञ्ज दिवसे जे दरीद्री आक्षणे पोतानां सग्न
सभंधी धृष्टभीत्र वीगेरेने जेलावी ते साथे श्री सत्यनाराय-
णनुं वृत कर्युं. १०

सर्वदुःखविनिर्मुक्तः सर्वसंपत्समन्वितः ॥

बभूव स द्विजश्रेष्ठो व्रतस्यास्य प्रभावतः ॥११॥

जे आक्षणे पुर्ण लक्ष्मिथी श्री सत्यनारायणनुं वृत त-
था पुञ्जन कर्याथी थोडाञ्ज वप्पतमां दरीद्री आक्षणे हुःप थकी
मुक्त थधने अगणीत संपत्तीनां मालेक थयो जेवो श्री स-
त्यदेवता वृत तथा पुञ्जनेना आ क्लीयुगना विषे तात्कालीक

(૨૨)

સત્યનારાયણની કથા

અનુભવ થયો તથા થશે એટલું ઐશ્વર્ય આપવાનું સામાર્થ્ય
આ શ્રી સત્યદેવના વૃતમાં છે. ૧૧

તનપ્રંભૃતિ કાલં ચ માસિ વ્રતં કૃતમ ॥

एवं नारायणस्येदं व्रतं कृत्वा द्विजोत्तमः॥૧૨॥

सर्वपापविनिर्मुक्तो दुर्लभं मोक्षमाप्तवान् ॥

એવું જણીને બ્રાહ્મણુ દરએક મહીનામાં આવનારી પ-
ર્વણીને દિવસે વૃત અને પુજા શ્રી સત્યનારાયણુ દેવની કર-
તો એના પુણ્યથી એ બ્રાહ્મણુ સર્વ પાપથી નિર્મુક્ત થઇને
અત્યંત દુર્લભ મોક્ષપદના વીધે ગયો. ૧૨

व्रतमस्य यदा विप्र पृथिव्यां संकल्पियति ॥૧૩॥

तदैव सर्वदुःखं च मनुजस्य विनश्यति ॥

જે વખતે જે શ્રી સત્યદેવનું વૃત તથા પુજન પૃથ્વી ઉ-
પર કરશે તો તે તેજ વખતે સર્વ દુઃખો થકી મુક્ત થશે. ૧૩

एवं नारायणेनोक्तं नारादाय महात्मने ॥

मया तत्कथितं विप्राः किमन्यत्कथयामि वः ॥૧૪॥

સુતજી શોનક આદી ઋષીયોને કહે છે કે ' આ પ્રમાણે

શ્રી સત્યનારાયણે એ નારદરૂપીને કલીયુગમાં સેહેલા ઉપાયથી વાસના પુરી કરવાવાણું વૃત તથા પુજન કહ્યું તેજ મેં આપને કહ્યું હવે એ શીવાય બીજું આપ શું શ્રવણ કરવા ઈચ્છે રાખો છો. ” ૧૪

॥ ઋષય ऊचुः ॥

तस्माद्विप्राच्छृतं केन पृथिव्यां चरितं मुने ॥

वत्सर्वं श्रोतुमिच्छामः श्रद्धास्माकं प्रजायते ॥૧૫॥

એવું સુતજી પુરાણીનું ભાષણ સાંભળીને શૌનકઆદી રૂષિઓ કહે છે કે “ મુને ! એ બ્રાહ્મણના મુખમાંથી એ અરિત આ પૃથ્વીમાં કાણે શ્રવણ કર્યું. વીગેરે સર્વ આ વૃત વિષે હકીકત સાંભળવાની અમોને ધણી ઉત્કંઠા ઉત્પન્ન થઈ છે. ” ૧૫

॥ सूत्र उवाच ॥

शृणुध्वं मुनयः सर्वे व्रतं येन कृतं भुवि ॥

एकदा स द्विजवरो यथाविभवविस्तरं ॥ ૧૬ ॥

એવું શૌનક આદી રૂષિઓનું ભાષણ સાંભળી સુતજી કહે છે. “ હે સર્વ મુનીઓ ! આ વૃત પૃથ્વી ઉપર એ

(૨૪)

સત્યનારાયણની કથા.

પછી કોણે ક્યું એ આપને કહું છું સાવધાન થઈને
સાંભળો. ૧૬

बंधुभिः स्वजनैः सार्धं व्रतं कर्तुं समुद्यतः ॥

एतस्मिन्नंतरे काले काष्ठकेता समागमत् ॥१७॥

પ્રથમ એક બ્રાહ્મણ એક દિવસના વિષે પોતાની સં-
પતિ પ્રમાણે પોતાનાં સગાંવહાલાં ઈષ્ટમિત્ર સાથે શ્રી સત્ય-
નારાયણ દેવનું વ્રત કરવા આરંભ કરે છે એવામાં એક લા-
કડાનો ભારે ખાંધી માથા ઉપર લેઈ વેચનારો એ ઠેકાણે
આવ્યો. ૧૭

वहिः काष्ठं च संस्थाप्य विप्रस्य गृहमाययौ ॥

चृष्णया पीडितात्मा च दृष्ट्वा विप्र कृतव्रतम् ॥१८॥

તેણે માથા ઉપરનો ભારે દરવાજા બહાર મુકી શ્રી સ-
ત્યનારાયણ દેવની પુજા થતી હતી ત્યાં ગયો અને તે તર-
સ્યો હતો તો પણ એક ચીલથી તેણે તે બ્રાહ્મણે કરેલું પુજન
જોયું અને એ વૃત્તની વીધી પણ જોઈ. ૧૮

प्रणिपत्य द्विजं प्राह किमिदं क्रियते त्वया ॥

कृते किं ~~ख्याति~~ વિસ્તરાબ્દદ મે પ્રભો ॥૧૯॥

અને તે બ્રાહ્મણને ઘણા આદર સત્કારથી તમસ્કાર કરીને બોલ્યો કે “ હે બ્રાહ્મણશ્રેષ્ઠ ! આ શું કરો છો અને આવું કર્યાથી શું ફળ થાય છે ? હે પ્રભુ કૃપા કરીને મને કહેા ” ૧૯

॥ ત્રિમ ઉવાચ ॥

સત્યનારાયણસ્યેદં વ્રતં સર્વેષ્વિતપ્રદમ્ ॥

તસ્ય પ્રસાદાન્મે સર્વં ધનધાન્યાદિક મહત્ ॥૨૦॥

બ્રાહ્મણ કહે છે “ શ્રી સત્યનારાયણ દેવનું સર્વ કામના પુર્ણ કરવાવાળું એવું વૃત્ત કશું છું અને મેં આ વૃત્ત કર્યું છે તે દિવસથી શ્રી સત્યનારાયણ દેવના પ્રસાદે કરીને મને ધન્ય ધાન્ય આદી મોટી સંપત્તી મળેલી છે. ” ૨૦

તસ્માદેતદ્વ્રતં જ્ઞાત્વા કાષ્ઠકતાતિદર્ષિનઃ ॥

પર્ણો જલં પ્રસાદં ચ ભુક્ત્વા સ નગરં યયૌ ॥૨૧॥

આ પ્રમાણે બ્રાહ્મણના મુખમાંથી શ્રી સત્યદેવનું વૃત્ત સાકડાના ભારાવાળાએ સમગ્ર લઈ અને ઘણુંજ હરખાતે તે બ્રાહ્મણે આપેલો પ્રસાદ ભક્ષણ કરી પાણી પીધું અને પોતાના ગામ વિષે ગયો. ૨૧

सत्यनारायणं देवं मनसा इत्यर्चितयत् ॥

काष्ठं विक्रयतो ग्रामे प्राप्यते चाद्य यद्धनम् ॥२२॥

पछी भीळ दिवसे भारो वेयवा साइ आवती वपते
सत्यनारायणु देवपासे भारवाणाये मनमां संकल्प कर्यो के
आळ आ भारानी कीमत शहरमांथी भणसे ते. २२

तेनैव सत्यदेवस्य करिष्ये व्रतमुत्तमम् ॥

इति संचिंत्य मनसा काष्ठं कृत्वा तु मस्तके ॥२३॥

भीळ कारणे न भरयतां ये पैसाथी श्री सत्यनारा-
यणु देवतुं वृत करीश येवो निश्चय करी भारो माथे मुकी
आवतो थयो. २३

जगाम नगरे रम्ये धनिनां यत्र संस्थितिः ॥

बहिने काष्ठमूल्यं च द्विगुणं प्राप्तवानसौ ॥२४॥

ते अेक सुंदर नगरमां के ज्यां शेठ शाहुकार लोका २-
हेता उता ते रस्तामां आये। त्यां अेक शेठे तेने जे राने
भारानी कीमत भणती हती तेथी पमळी आपीने भारो
सीथी. २४

ततः प्रसन्नहृदयः सुपक्वं कन्दलांशुम् ॥

शर्करा घृतदुग्धे च योधूमस्य च चूर्णकम् ॥२५॥

भारावाणाने अमली डीमत भणतां वारण धष्टे आनंङ्क
थयो. अने पाडेलां डणां, भांड धी अने धडनेा रवेा विगेरे
पक्षर्थ शवाशेरना प्रमाळुमां वेध णीञ्च पुत्रानी सामत्री वे-
याती वेधने घेर आऱ्यो. २५

कृत्वैकत्र सपादं च गृहीत्वा स्वगृहं ययौ ॥

ततो बंधन्समाहूय चकार विधिना व्रतम् ॥२६॥

अने सगावाहाला छष्टमीत्र तथा आबलुने भोलाची
भोद्य आरंभथी वीधी पुर्वक आ वृत क्युं. २६

प्रभावेण धनपुत्रान्वितोऽभवत् ॥

इह लोके सुखं भक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥२७॥

सुतञ्च कडे छे डे पेलेो भारावाणेो अे वृत करवाथी ध-
नवान तथा पुत्रवान थधने आ लोकांमां सर्वा सुभ लोभवने
श्री सत्यपुर अेटले वैकुंठना वीषे गयो. २७

इति सत्यनारायणकथायां द्वितीयाध्यायः ॥ २ ॥

અધ્યાય ૩ જો.

॥ સૂત ઉવાચ ॥

પુનરગ્રે પ્રવક્ષ્યામિ શ્રુણુધ્વં મુનિસત્તમાઃ ॥

પુરા ચોલ્કામુખો નામ નૃપશ્ચાસીન્મહીપતિઃ ॥૧॥

સુતજી કહે છે “ હે શૌનકાદી રૂષિઓ ફરી આપને શ્રી નારાયણ દેવની વૃત કથાનો ખીજો ઇતીહાસ કહું છું તમે ઉલ્કામુખ નામનો રાજા પૃથ્વીનું પાલન કરનાર હતો.

જિતેન્દ્રિયઃ સત્યવાદી યયૌ દેવાલયં પ્રતિ ॥

દિને દિને ધનં દત્વા દ્વિજાન્સંતોષયત્સુગ્રીઃ ॥૨॥

જીતૈન્દ્રિય, સત્યવાદી અને દરેક દિવસે મંદિરમાં દર્શને જઈ પ્રાણણેને ધણું દ્રવ્ય આપી સંતોષ પમાડવો હતો. ૨

માર્યા તસ્ય પ્રમુગ્ધા ચ સરોજયદના સતી ॥

મદ્રશીલા નદીતીરે સત્યસ્ય વ્રતમાચરત્ ॥૩॥

એ ઉલ્કામુખ રાજાની સ્ત્રી નામે પ્રમુગ્ધા ધણીજ સાચા સ્વભાવની કમલમુખી અને સુંદર સતી તે પોતાના સ્વા-

मीना साथे लट्टरीला नाभे नदीना तीरे श्र सत्यदेवनुं
वृत करती हती. ३

एतस्मिन्नंतरे तत्र साधुरेकः समागतः ॥

वाणिज्मार्थं बहुधनैरनेकैः परिपूरितः ॥४॥

अेवाभां ते नदीना कांठे साधुनाभे अेक वालीयो धरु
धनवान अने वेपार अरथे धणां भोती जवाहीर विगेरे धन
बेधने नीकणेवो. ४

नावं संस्थाप्यं तत्तीरे जगाम नृपतिं प्रति ॥

दृक्ष सव्रतिवं भूपं पप्रच्छ विनयान्वितः ॥५॥

तेषु ते नदीना कांठे पोतानुं वहायु लावी ज्यांहां राखी
श्री वृत करतां हतां तेमनी पासे जर्ध चीनांती पुर्वक वली
नभ्रताथी प्रश्र करवा लाग्यो. ५

॥ साधुरुवाच ॥

कमिदं कुरुषे राजन्मकित्तयुक्तेन चेतसा ॥

प्रकाशं कुरु तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि सांप्रतम् ॥६॥

साधु पुछेछे " हे महाराज ! आप वालीज बकितनी

(૩૦)

સત્યનાગમરૂની કથા.

આથે એક ચિત્તે આ વખતે શું કરો છે ? એ અને કહેશે.
એવું ઈચ્છુ છું. ” ૬

॥ રાજોવાચ ॥

પૂજનં ક્રિયતે સાધો વિષ્ણોસ્તુલતેજસઃ ॥

વ્રતં ચ સ્વજનૈઃ સાર્ધં પુત્રાદ્યાવાપ્તિકામ્યયા ॥૭॥

એવા પ્રકારે સાધુ નામે વેપારીનું ભાષણ સાંભળતાં વાર
રાજા હિંદકામુખ કહે છે, “ હે સાધુ વેપારી ! શ્રી મહાવિષ્ણુ
સત્યદેવ કે જેના મહિમાનો પાર ન આવે એવા તેજસ્વી છે
તેમનું પુત્ર તથા ધન ધાન્યસંપત્તિ મળે, એ હેતુથી મહારા
સમાવહાલા ઈષ્ટમિત્ર સાથે વ્રત તથા પુજન કરું છું ” ૭

ભૂપસ્ય વચનં શ્રુત્વા સાધુઃ પ્રોવાચ સાદરમ્ ॥

સર્વં કથય મે રાજન્કરિષ્યેઽહં તદોદિતમ્ ॥૮॥

એવું રાજાનું ભાષણ સાંભળી સાધુ સોદાગરે ધણા આ-
દરથી કહ્યું કે “ આ વ્રતનો વિધી અને સવિસ્તર કહે છે.
નિશ્ચયથી આપના કલા મુજબ આ વ્રત કરીશ. ૮

મમાપિ સંતતિનાંસ્નિ હ્યેતસ્માજ્જાયતે ધ્રુવમ્ ॥

તતો નિવૃત્ય વાણિજ્યાત્સાનંદી ગૃહમોગતઃ ॥૯॥

डेभ जे भने पक्षु संतति नथी अने आपना कक्षा प्र-
भाषे आ सत्यदेवतुं वृत कर्याथी संतती थसे जे भाटे हुं
वेपारअथे देशांतरे न जतां घेर जडछुं " जेवुं कही वेपार-
अथे जवुं छोडी हरभथी पोताना घेर आये. ६

भार्यायै कथितं सर्वं संततिदायकम् ॥

तदा व्रतं करिष्यामि यदा मे संततिर्भवेत् ॥१०॥

अने वृतनेा भडिभा पोतानी श्रीने कहीने विश्व
डे ज्यारे भने संतती थसे त्यारे हुं आ वृत करीश. १०

इति लीलावती प्राह पत्नीं साधुः स सत्तमः ॥

जेवुं लीलावती नामनी पोतानी श्रीनी साथे वाणी-
याजे कछु.

एकस्मिन्दिवसे तस्य भार्या लीलावती ॥११॥

भर्तृयुक्तानंदचित्ताभवद्धर्मपरायणा ॥

गर्भिणी साभवत्तस्य भार्या सत्यप्रसादतः ॥१२॥

पछी जेक दिवसे तेनी श्री पोताना धर्म प्रभाषे आव-
नारी जेवी पोताना स्वामी साथे हरभाटी रतुवाणी यजेवी
श्री सत्यदेवना प्रसादे करीने गर्भवती थई. ११-१२

दशमे मासि वै तस्याः कन्यारत्नमजायत ॥

दिने दिने सा बबुधे शुक्लपक्षे यथा शशी ॥१३॥

तेने दसमे महिने रत्नजेवी अक कन्या थध ने जे प्रभाषे अंद्रभा शुद्ध पम्पवाडीयाभां दिवसे दिवसे मोटो थनो अथ ते प्रभाषे मोटी थती. १३

नाम्ना कलावती चेति तन्नामकरणं कृतम् ॥

ततो लीलावती प्राह स्वामिनं मधुरं वचः ॥१४॥

न करोषि किमर्थं वै पुरा संकल्पितं व्रतम् ॥

तेनुं नाम कलावति अेवुं धयुं ते पछी साधुवाणी-
थानी लीलावती श्री पोताना स्वामीने मधुर वचनथी ओली
हे हे प्रीय स्वामी ! आपे भानेयुं श्रीसत्यदेवतुं वृत सा धा-
रलुथी करता नथी. १४

॥ साधुरवच ॥

देवाह्वयते त्वस्याः कस्मिन्मि व्रतं त्रिये ॥१५॥

अेवुं पोतानी श्रीनुं मधुर आपथु सांजणीने साधु
वाणीथो मोटथो हे प्रीय ! अे वृत आपथे कलावती कन्याना
सज्ज वपते करीथुं. १५

इति भार्या समाश्वास्य जगाम नगरं प्रति ॥

ततः कलावती कन्या ववृधे तितृवेश्मनि ॥१६॥

आ प्रभाते साधु पालीयाञ्च पोतानी श्रीने समग्रान्
आपीने पोते पीञ्ज नगरविषे वेपार अर्थे गयो, अह्नीयां
कलावती आपना घेर द्विसे द्विसे मोठी थती गळ. १६

दृष्ट्वा कन्यां ततः साधुर्नारे सखिभिः सह ॥

मंत्रयित्वा द्रुतं द्रुतं प्रेषयामास धर्मवित् ॥१७॥

पछी लग्न करवा योग्य थयेली कन्याने पोतानी येतप-
लीयां साथे पोताना नगरमां अेक द्विसे धर्मशील साधु-
पालीयाञ्च जेठने पोते मुनीमने कन्याने वर जेवा साइ
मोडक्यो. १७

विवाहार्थं च कन्याया दरं श्रेष्ठं विचारय ॥

तेनाज्ञप्तश्च दृष्टोऽसौ कांचनं नगरं ययौ ॥१८॥

अने कह्युं के " ज्यो ! आपली कलावती कन्याने माटे
योग्य अने उत्तम वर शोधी लावो. " जेवी आज्ञा थवाथी
ते मुनीम कांचन नामना नगरमां आपी पडोऱ्यो. १८

તસ્માદેકં વણિકપુત્રં સમાદાયાગતો હિ સઃ ॥

દૃષ્ટ્વા તુ સુંદરં બાલં વણિકપુત્રં ગુણાન્વિતમ્ ॥૧૯॥

અને ત્યાંથી એક સુંદર રૂપવાળો વાણીયાનો પુત્ર લેકને મુનીમ પોતાના નગરમાં આવ્યો ત્યારે તે ગુણવાન અને સુંદર એવો વાણીયાનો પુત્ર તે સાધુવાણીયાએ જોઈને. ૧૯

જ્ઞાતિમિર્વેધુમિઃ સાર્ધં પસ્તિષ્ટેન ચેતસા ॥

દત્તવાન્સાધુઃ પુત્રાય વ યાં વિધિવિધાનતઃ ॥૨૦॥

પોતાના બધા નાતવાળાઓને અને સગાં વહાલા ઈષ્ટ-મીત્રને જોલાવીને ઘણાજ હર્ષથી પોતાની કન્યા કલાવતીનું લગ્ન એ ગુણવાન તથા વાણીયાના પુત્રની સાથે કર્યું.

તતો ભાગ્યવશાતેન વિસ્મૃતં વ્રતમુત્તમમ્ ॥

વિવાહસમયે તસ્યાસ્તેન રુષ્ટોઽભવત્યમુઃ ॥ ૨૧ ॥

એ સાધુવાણીયા એ કન્યાના લગ્ન સમયે પણ કર્મના અંતરાયે કરીને શ્રી સત્યદેવનું વૃત કરવાનું જીલ્લો ગયો તેને જીલ્લો સત્યનારાયણ દેવ તેના ઉપર દોષાયમાન થયા. ૨૧

ततः कालेन नियतो निजकर्मविशारदः ॥

वाणिज्यार्थं ततः शीघ्रंजामातृसहितो वणिक् ॥२२॥

आ वातने धण्डुअेक दीवस वीती गया पछी पोतानुं
कर्म लोगववा साइ पोताना जभाधने साथे लधने वेपार
अर्थे ते वाणीयो. २२

रत्नसारगरे रम्ये गत्वा सिंधुसमीपतः ॥

वाणिज्यमकरोत्साधुर्जामात्रा श्रामता सहः ॥२३॥

ते सांधु समुद्र नल्लक रत्नसार नामना नभरभां पोता-
ना जभाधना साथे लारे वेपार करवा लाग्यो. २३

तौ गतौ नगरे रम्ये चंद्रकेतोर्नृपस्य च ॥

एतस्मिन्नेव काले तु सत्यनरायण प्रभुः ॥२४॥

ते पछी त्याथी अंद्रकेतु नामना राजना शोभायमान
सहरभां गया छे ज्येवाभां जगवान श्री कृपासामर सत्यनारा-
यणु प्रभु. २४ -

अष्टप्रतिज्ञमालोकरं शप्यं तस्मै प्रदत्तवान् ॥

दारुणं कठिनं चास्य महदद्भुःखं भविष्यति ॥२५॥

साधुवाणीयाने श्रुतु व्योसनासे अज्ञाने तेने " मोडुं
दुःख तथा अंधन तिरस्कार निगेरे धर्या दुःख प्राप्त थाव्या "
अवेो शाप देता मया. २५

एकस्मिन्दिवसे सन्नो धनमाशय तस्करः ॥

तत्रैव चागतश्चोरो वणिजौ यत्र संस्थितौ ॥२६॥

अट्टसामां न्यां साधु वाणीयो पोगाना जभाध साये
रहेतो हतो त्यां वे भाभना सभनो अभनो हाडी धन श्यरी
सावी अेक शेर तेना रहेनना धरभां शताई रथो २६

तत्पश्चाद्दामकान्दृष्ट दूतान् भीतेन चेतया ॥

धनं संस्थाप्य तत्रैव स तु शीघ्रमलक्षितः ॥२७॥

पश्य शेरने पडडवा राजना सीपार्थव्या तेमनी पाछण
हाडी आव्या अेई शेर न्यां ससरो अने जभाई सुता हता
त्यां धन नांभी हेई छनोभानो त्यांथी नाशी मयो. २७

ततो दूतः समायाता यत्रास्ते सज्जनो वणिकू ॥

दृष्ट्वा नृपधनं तत्र बध्वा नोतौ वणिग्मुने ॥२८॥

ते पत्नी सीपाधयो न ठेकाणे न माध साथे साधुतालीयो
इतो त्यां राजनुं योरकुं धन पडेकुं जेठ साधुतालीयाने
तथा तेना न माधने केड करी प्यांची लई मया. २८

हर्षेण धात्रमानाश्च ऊचुनृपसमीपनः ॥

तस्करौ द्वौ समानीतौ विलोकयाज्ञायय प्रभो ॥२९॥

अने धणा आनंदथी होडता आपी राजने वरधी आपी
के " हे महाराज ! जे योःने लाव्या छीजे तेमन जेठ हु-
कम करशे. "

राज्ञाज्ञप्तास्ततः शीघ्रं दृढं बध्वा तु तालुभौ ॥

स्थापितौ द्वौ महादुर्गे कामगारेऽविवागतः ॥३०॥

जेवुं सालणी योराने जेठ विचार कथा वगर जेकडम
केड करवानी शीक्षा आपतावारन सीपाधयो तेमन पुत्र प्यां-
धी भोटां केडप्यानाभां वेठ नदने पुया. ३

मायया सत्यदेवस्य न श्रुत केस्तयोर्वचः ॥

अतस्तयोर्धनं राज्ञा गृहीतं चंद्रकेतुना ॥ ३१ ॥

आ कामभां जे चंद्रकेतु राजने श्री सत्यदेवनी मायाथी

(३८)

सत्यनारायणी उवाच ।

भोहीत यद्धने श्रीरुम्भे गम्भुं धनं तो लीधुं पणु तेनी सभ्ये
अवियारी साधुवाणीयानुं धनं लुंटी लीधुं । ३१

तच्छापाच्च तयोर्गृहे भार्या चैवानिदुःखिना ॥
चौरेणापह्नं सर्वं गृहे यच्च स्थितं धनम् ॥३२॥

तेमञ्ज श्री सत्यदेवना शापथी अये साधुवाणीयाअये पो-
ताना गाम पोताना धरमां भुङ्क्ते अयुं धनं चौरा लुंटी लक्ष
गया तेने लीधि तेनी श्री पणु धणीञ्ज दुःखी यर्ध । ३२

आधिव्याधिसमायुक्तं क्षुत्पिपासानिदुःखिता ॥
अन्नविनाशरा भूत्वा बभ्राम च गृहे गृहे ॥
कलत्रवती तु कन्यापि बभ्राम प्रतिवासरम् ॥३३॥

अने अये साधुवाणीयानी श्री लीलावती धणु दुःखी
अने धणी तरथ तथा लुभधी धेर धेर इरवा लागी तेमञ्ज ते-
नी कन्या उलावती धणी नहानी ते पणु इररोञ्ज धेर धेर इरी
भागी जाती । ३३

एकस्मिन्दिशसे जाता क्षुत्रार्ता द्विजमंदिरम् ॥
गत्वापश्यद्रतं तत्र सत्यनारायणस्य च ॥ ३४ ॥

એક દીવસે તે કન્યા ધણીજ જુખ લાગ્યાથી આકુળ
આકુળ થઇને એક બ્રાહ્મણના ઘરમાં ગઈ ત્યાં શ્રીસત્યનારાયણ
દેવતું વૃત તથા પુજન થતું હતું તે તેણે જોયું. ૩૪

उपविश्य कथां श्रुत्वा वरं प्रार्थितवत्यपि ॥

प्रसादमक्षणं कृत्वा ययौ रात्रौ गृहं प्रति ॥૩૫॥

એ વૃત તથા પુજા જોતાં ધણે આણું પામીને ત્યાં
બેઠી અને શ્રીસત્યનારાયણની કથા સાંભળીને સત્યદેવની પ્રા-
ર્થના કરીકે “ મહાઈં દુઃખ મટે ને મહારે ખાપ તથા સ્વા-
મી મને મળે ” એવો આશીર્વાદ શ્રીસત્યદેવપાસે માગી બ્રા-
હ્મણે આપેલો પ્રસાદ ખાઈ રોજના કરતાં ધણી મોડી રાતરે
પોતાના ઘેર આવી. ૩૫

माता कलावती कन्यां कथयामास प्रैमतः ॥

पुत्रि रात्रौ स्थिता कुत्र किं ते मनसि वर्तते ॥૩૬॥

ને ઘરમાં આવતાં તેની મા લીલાવતી કલાવતી
જામની કન્યાને પુછે છે કે “ હે પુત્રી ! તું આજ આટલી રાત
જુધી ક્યાં હતી ! તે તારા મનમાં શું છે ? ” ૩૬

कन्या कलावती प्राह मातरं प्रति मत्वरम् ॥

द्विजालये व्रतं मार्द्रष्टं वांछितमिदृदम् ॥३७॥

इलावती कन्या पोतानी भाने उतावगे कडे छे डे
“ हे मा ! दुःप्राप्त्यने घेर मनमां धारेंकुं काम पार पडे
अवुं वृत तथा पुजन अने कथा थती हुती त्यां गेडी हुती.”

तच्छ्रुत्वा कन्यकावामं व्रतं कर्तुं समुद्यता ॥

सा मुदा तु वणिग्भार्या सत्यनारायणस्य च ॥३८॥

अवुं कन्यानुं भोलवुं सांलणीने साधुवाणीयानी श्री
श्रीइलावती श्रीसत्यदेवतुं पुजन करवासाइ तत्पर थर्थ. ३८

व्रतं चक्रे सै माध्वी बंधुभिः स्वजनैः सह ॥

भर्तृजाप्रतरो सिद्धमागच्छेतां स्वभाश्रमम् ॥३९॥

ने अे महासती वाणीयानी श्री पोताना सगावडा-
छा साधलांडुं साथे श्रीसत्यदेवतुं वृत करवा लागीअने “पो-
ताना सगागी तथः जमार्थ पोताने घेर न. ल. री आवे” अवे
हेतु मनमां धरी पुजन करवा लागी. ३९

अपराधं च मे भर्तृर्जामातु क्षंतुमर्हसि ॥

व्रतेनानेन तुष्टोऽसौ सत्यनारायणः पुनः ॥४०॥

ये पुजन करती वपने सत्यदेवनी भ्रसे वारेषडी
 ओवे वर मागती हती हे "हे श्रीसत्यनारायण प्रभो ! मारा
 स्वाभी तथा जभाधेना अपराध क्षमा करवाने आपण योग्य
 छे " अवी ते लीलावती साधुवाणीयानी श्री प्रार्थना करती
 हती तेथी करीने ये वृत्त तथा पुजनथी लगवान श्रीसत्यना
 रायण प्रभु संतोष पाभ्या. ४०

दर्शयामास सानं हि चंद्रकेतुं नृपोत्तमम् ॥

बंदिनौ मोक्षय प्रातर्वणिजौ नृप उत्तम ॥४१॥

अने मायाक्षी लगवान सत्यदेवे चंद्रकेतु नामने
 रत्नपुरने राजा हे जेणे लीलावती ॥ स्वाभी तथा जभाधेने
 अंधीपानाभां मुक्या हता तेने स्वप्नाभां अवी आज्ञा करी
 हे " हे राजा ! तुं निरपराधी ये वाणीयाने अंधीपानेथी
 छेडी मुक. ४१

देयं धनं च तत्सर्वं गृहीतं वत्सायाधुना ॥

नोचेत्त्वां नाशयिष्यामि सराज्यधनपुत्रकम् ॥४२॥

(४२)

सत्यनारायणुनी कथा

अने तेमनुं ङ सधळुं ते धन हरलु करी वीचेलुं
छे ते सधळुं तेमने पाळुं आपवाने तेमने आदर—सत्कार
करीने विद्वय कर—नडि तो तारा धन धान्य, सजपाट, श्री,
पुत्रसहित तस कुणनो नारा करीथ. ” ४२

एवमाभाष्य राजानं ध्यानगम्योऽभवत्प्रभुः ॥

ततः प्रभातसमये राजा च स्वजनैःसह ॥ ४३ ॥

उपविश्य समामध्ये प्राह स्वप्नं जनं प्रति ॥

कद्रौ महाजनौ शीघ्र मोचयध्वं वणिक्सुतौ ॥४४॥

जे प्रभाते राजने स्वप्नमां ज्ञावीने जमवान श्री-
सत्यनारायणु अंतर्धानि थया, त्पार पछी राजजे प्रातःकाले
सभांमा सिंहासन उपर जेशी सर्व कचेरीने स्वप्न कळुं ने
शीपाईज्याने आज्ञा करी के “ जंधीभानामां जे हभल्यां वा-
लीयाना पुत्रने केदप्पने राप्प्याछे तेमने छोडी सुडा. ४३-४४

इति राज्ञो वचः श्रुत्वा मोचयित्वा महाजनौ ॥

समानीय नृपस्याग्रे प्राहुस्ते विनयान्विताः ॥४५॥

जेवी राजनी आज्ञा यतांज स्तीपाईज्याजे जेड

शुभेने अधीष्मनेशी छेडी राजनी सभाभां लई आन्ध्र,

आनीतौ दौ वणिकपुत्रौ मुक्तौ निगड्वंभनात् ॥

ततो महाजनौ नत्वा चंद्रकेतुं नृशोत्तमम् ॥४६॥

त्यां जे जेड अधीष्मनेशी छुटेका वालीयाना पुत्र
राजने धर्माज नम्रपथी नभरकार करता हवा. ४६

स्मरंतौ पूर्ववृत्तां नोचतुर्मयविह्वलौ ॥

राजा वणिकसुतौ वीक्ष्य वचः प्रोयात्र सादरम् ॥४७॥

अने पोताने पूर्वने देवाल मनभां धारी भयलीत
थई कंई पयु ज्येष्टया नहि. जेवा धर्माज भरीम वालीयाना
पुत्रने जेई राज अंद्रकेतुजे धर्माज आहरभावथी प्रधान वगे-
रे मंडणीने अज्ञा करी के. ४७

दैवात्प्राप्तं महद् दुःखमिदानीं नास्ति वै मयम् ॥

तदा निगडमंत्यागं क्षौरकर्माच्चकारयत् ॥ ४८ ॥

"आ जे वालीयाना पुत्रजे आजसुधी कर्मना अंतराजे
करीने मोहुं दुःख लोग्गुं हवे पछी जेभने कंई पयु भय
नथी " जेवी आज्ञा यतांज पगनी जेडीजे तोडी हजमत
करावी. ४८

वस्त्रालंकारकं दत्त्वा परिरोप्य नृश्व तौ ॥

पुरस्कृत्य वणिक्पुत्रौ ववसातोष इदृशम् ॥४३॥

वस्त्र अने धरेशां वगेरे पडेसवी सतोषि। कर्षा अने
अे येड जणने पोतानी पासे भेसारी सडं लापसु तेमनी
साथे करी धरेशां सतोष पनाडयो. ४६

पुरा नीतं तु तद् द्रव्यं द्विगुणीकृत्य दत्तवान् ॥

श्रीवाच तौ ततो राजा गच्छ साधो निजाश्रमम् ५०

अने अे येडतुं प्रथम जेटकुं धन हरणुं क्युं हतुं
वेशी जमळुं तेमने आःपुं अने अंद्रडकु राज कदेव. लाग्यो
हे " हे जभाई साथे वाणीया लाः ! हने तमो पोताना घेरे
जम्यो. " ५०

राजानं प्रणित्याह गं रज्यं त्वप्रमादतः ॥ ५१ ॥

आ प्रभाषे राजते हुकम थाः तरत राजते साधु-
वाणीयो वंदन करीने भोःयो डे " हने हुं अ.प तां आशी
वांश्री भारे घेरे जम्यो. " ५१

इति सचनारायणवचनकथायां तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अध्याय ४ थो.

॥ सूत उवाच ॥

यात्रां तु कृत्वान्साधुमंगलायनपूर्विणाम् ॥
ब्राह्मणेभ्यो धनं दत्त्वा तदा तु नगरं ययौ ॥१॥

सूत उवाच :- आ प्रभाषे साधुवाल्यायाञ्च मंगल-
युक्त यात्रा करीने राज पासेयी नणैव धनमधी योडुं क प्रा-
ब्राह्मणेने दहेनी आपीने पोताना नगरे विषे आववासाइ
नीकथो. १

क्रियद् दूरे गते सा यो सत्तनारायणः प्रभुः ॥
जिज्ञासां कृतवान्नाथो किमस्ति तत्र नौ स्थितम् ॥२॥

धलेक दुर साधुवालीयानुं वहाणु दरीयाभा जेई जेई
ठेकाणे लंगर करेनुं जेवुं जेई भगवान श्रीसत्यनारायण प्रभु-
जे साधुवाल्यायाने 'तारा वहाणुमां शुं छे' जे पुछवानी
ईच्छ थो. २

ततो महा नौ त्तौ हेलया च प्रहस्य वै ॥
कथं पृच्छस भो दंडिन्मुद्रां नेतुं किमिच्छसि ॥३॥

અને પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રીસત્યનારાયણદેવ સન્યાસી
 ખાવાનું રૂપ લઈ જે ઠેકાણે સાધુવાણીયાએ વહાણ લાંગર કર્યું
 હતું ત્યાં આવી એ બેઉ જળાને પુછ્યું કે “તમારા વહાણુમાં
 શું છે ?” એ સન્યાસી ખાવાનો પ્રશ્ન સાંભળીને આ બંધી-
 ખાનેથી હમણાંજ છુટેલા મસ્તવાણીયાનો પુત્ર સન્યાસી ખા-
 વાની મશ્કરી કરીને કહેવા લાગ્યો કે “હે સન્યાસી ખાવા !
 આપ અમારા રૂપીઆ લેઈ જવા ઈચ્છો છો કે શું ?”

સ્વભાવનાદિકં ચૈવ વર્તતે તરણો મમ ॥

નિષ્ઠુરં ચ વચઃ શ્રુત્વા સત્યં ભવતુ તે વચઃ ॥૪૦॥

આવી રીતે પ્રથમ તેની મશ્કરી કરી કહે છે કે “મા
 રા વહાણુમાં વેલો અથવા પાંદડાં વગેરે ભરેલાં છે એવું
 તેમનું કઠોર ભાષણ સાંભળી ભગવાન શ્રીસત્યદેવે કહ્યું કે
 “ તારૂં વચન સત્ય છેએ. ” ૪

एवमुक्त्वा गतः शीघ्रं दंडी तस्य समीपतः ॥

कियददूरे ततो गन्वा स्थितः सिंधुसमीपतः ॥४१॥

આપ્રમાણે ભાષણ કરીને આવેલા સન્યાસી સાધુવા-
 ણીયાથી આંધે જઈ દરિયાના કિનારેજ ઉભા રહ્યા. ૫

ગતે દંહિનિ સાધુશ્ચ કૃતનિત્યાક્રેયસ્તન ॥

ઉત્થિતાંતરણીં દૃશ્ય વિસ્મયં પરમં યથૌ ॥ ૬ ॥

સન્યાસી ખાત્રે ગયો અવું જોઈને સાધુવાણીયો પો-
તાનું ખાવું પીણું વિગેરે નિત્ય કૃત્ય કરી રહી જુવે છે તે
વહાણુ પાણી ઉપર તરવા લાગ્યું આ ચમત્કાર જોઈને સાધુ-
વાણીયો ધણોજ વિસ્મિત થયો. ૬

દૃશ્ય લતાદિકં ચૈવ મૂર્ચ્છિતો ન્યપતદ્ભૂવિ ।

લઘ્વસંજ્ઞો વણિકપુત્રસ્તતદશ્ચિંતાન્વિતોઽભવત્ ॥૭॥

અને વહાણુમાં જુવે છે તે બધાં વેલા તથા પાંદડાં
જેયાં તે જોઈને એકદમ શોકથી ભોંય ઉપર પડ્યો ને તે પછી
ઘણીકવારે શુદ્ધિ ઉપર આંવ્યો અને ચિંતા કરવા લાગ્યો. ૭

તદા તુ દુહિતુઃ કાંતો વચનં પદમપ્રવીણ ॥

કિમર્થં ક્રિયતે શોકઃ શાપો દત્તશ્ચ દંહિના ॥૮॥

એટલામાં તેનો જમાઈ એવું બોલ્યો કે “ તમે શા
ખાટે ફિકર કરો છે તમેને હમણાંજ આવેલા સન્યાસી સાધુ
એ શાપ આપ્યો. ૮

शक्यते तेन सर्वं हि कर्तुं चात्र न मंशयः ॥

अतस्तच्छरणं यामो वाञ्छितार्थो भविष्यति ॥१॥

अने तेना भोलवाधी आ प्रभाषे थयुं जेभां कांई पणु सडिड नथी जे भाटे आपणु तेमने शरणे नथीजे जेद-
ले आपणु धारेणुं काम धरो. ६

जामातुर्वचनं श्रुत्वा सत्वकाशं गतस्तदा ॥

दृष्ट्वा च दंडिनं भक्त्या नत्वा प्रोवाच सा हरद्व ॥२॥

जेवुं नभाईनुं भोलवुं सांलणीने साधुवाणीआ जे
सन्याशी प्रत्ये आदरसत्कारथी भोवे छे ड. १०

क्षमस्व चारात्रं मे यदुक्तं तत्र सन्निवौ ॥

एवं पुनः पुनर्नत्वा महाशोकाकुलोऽमात् ॥११॥

“हे सुनीश्वर ! मारा अपराधनी क्षमा करो ” जेवुं
भोली धणा शोकाथी आकुण. १२

प्रोवाच वचनं दंडी विलसंतं विलोप्य च ॥

मा रोदीः शृणु मन्दाकरं मम पूजावहिर्मुखः ॥१२॥

એવું બોધને તે યતીશ્વર સન્યાસી કહે છે “ અરે હે
માણીયા ! તું શે માં. તું મારી પુત્રથી બહિર્ભુખ થયો. ૧૨
મમાન્નયા ચ દુર્બુદ્ધે લબ્ધં દુઃખં મુહુર્મુહુઃ

તચ્છ્રુવા ભગવદ્વાક્યં સ્તુતિં કર્તુ સમુદ્યતઃ ॥૧૩॥

અને હે દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા ! તને મારી આજ્ઞાથીજ ધણું
દુઃખો ભોગવવાં પડ્યાં એવું પરબ્રહ્મ ભગવાનતું વાક્ય
સાંભળીને સાધુવાણીયો શ્રીસત્યદેવની વીનંતિ કરવા લાગ્યો.

॥ સાધુરુવાચ ॥

સ્વન્માયામોહિતાઃ સર્વે બ્રહ્માદ્યાસ્ત્રિદિવૌકસઃ

ન જાનંતિ ગુણાન્રૂપં તવાશ્ચર્યમિદં પ્રભો ॥૧૪॥

સાધુવાણીયો કહે છે “ હે દેવ ! આપની માયાથી
બ્રહ્માદિ સર્વ દેવ મોહિત થાય છે અને એ દેવ છતાં પણ હે
પ્રભુ ! આપના રૂપ ગુણ આદિ વૈભવને બહુતા નથી એ મો-
હું આશ્ચર્ય એવું છે. ૧૪

મૂઢોઽહં ત્વાં કથં જાને મોહિતસ્ત્વ માયયા

પ્રસીદ પૂજયિષ્યામિ યથાવિમત્તવિસ્તરૈઃ ॥૧૫॥

હુંતો એક પાતર માણસ અને તારું મત્તું એવી મયા-
ને બહુનારો છું મારે આપને કયાંથી બહુ એવો હું અજ્ઞાન

(૫૦)

સત્યનારાયણની કથા.

તે માટે મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ પછી હું આપની મારી સંપત્તિની વડાઇ પ્રમાણે વિધિ વિધાનથી પુજા કરીશ. ૧૫

પુરા વિત્તં ચ તત્સર્વં દેહિ માં શરણાગતમ્
શ્રુત્વા મક્ષિયુતં વાક્યં પસ્તિષ્ઠો જનાર્દનઃ ॥૧૬॥
વરં ચ વાંચિતં દત્વા તત્રવાંતર્દઘે હરિઃ

હું મારા વહાણમાં ધન વિગેરે છતાં કપટ ભાવથી ઓહું ઓલ્યો એ માટે હે ઇશ્વર ! તે થકી મારું રક્ષણ કરનાર આપ સમર્થ છે ” એવું ભક્તિભાવનું સાધુવાણીયાનું વચન સાંભળીને ભગવાન શ્રીસત્યદેવ સંતોષ પામ્યા અને એ સાધુવાણીયાને તેને મનવાંચિત કૃપા આપી ભગવાન અંતરધ્યાન થયા. ૧૬

તતો નાવં સમારુદ્ધ દૃષ્ટાવિત્તપ્રપૂરિતામ્ ॥૧૭॥

એટલામાં સાધુવાણીયો બુધે છે તો પોતાનું વહાણ પ્રથમ પ્રમાણે ધનથી ભરેલું છે. ૧૭

કૃપયા સત્યદેવસ્ય સફલં વાંચિતં મમ ॥

હ્યુક્ત્વા સ્વજનૈ સાર્ધં પૂજાં કૃત્વા યથાવિધિ ॥૧૮॥

હર્ષેણ ચામવ્રત્પૂર્ણઃ સત્યદેવપ્રસાદતઃ

આવું આશ્ચર્ય જોતાંજ સાધુવાણિયો કહે છે “ શ્રી સત્યદેવના પ્રસાદથી માત્ર ઈચ્છિત પુણ્ય થયું એવું બોલી ત્યાં જ તેનાં સગાંવહાલાં હતાં તે સાથે યથાવિધિ શ્રીસત્યદેવ-નું પુજન કરવું. ૧૮

નાવં સંયોજ્ય યત્નેન સ્વદેશગમનં કૃતમ્ ॥૧૯॥

તે પછી એ સાધુવાણીયો સત્યદેવની કૃપાથી સુખી થયો અને વહાણ તૈયાર કરાવી પોતાને દેશ જવા સાડ નીકળ્યો. ૧૯

સાધુજામાતરં પ્રાહ પશ્ય રત્નપુરીં મમ

દૂતં ચ પ્રેષયામાસ નિજવિત્તસ્ય રક્ષકમ્ ॥૨૦॥

વહાણમાં બેઠેલા જમાઈ ને સસરા કહે છે કે “ હે જમાઈરાજ ! મારી રત્નપુરી નગરી દેખાય છે તે જુવો ” એવું કહીને પોતાના ધનનું રક્ષણ કરનારા સિપાઈને પોતાને ઘેર પોતે આબ્યાનું વર્તમાન કહેવાસાડ મોકલ્યો. ૨૦

દૂતોઽસૌ નગરં ગત્વા સાધુમાર્યાં વિલોક્ય ચ ॥

પ્રોવાચ વાંછિતં વાક્યં નત્વા બદ્ધાંજલિસ્તદા ॥૨૧॥

એ વહાણમાર્થી ઉતરેલા સિપાઈએ રત્નપુરી નગરમાં જઈ સાધુવાણીયાને ઘેર સાધુવાણીયાની સ્ત્રીને જોઈને તેની

(५२)

सत्यनारायणुनी कथा.

आर्गणं ह्यथ ज्येष्ठ्या ते वभते श्री पोतान्ना स्वाभी तथा न-
भाई अ. वतानी ईश्वर करती हती. २१

निकटे नगरस्यत्र जामात्रा सहितो वणिक् ॥

आगतो बंधुवर्गैश्च विचेश्च बहुमिर्युनः ॥२२॥

तेन समये ज्ये सिपाईज्ये कथुं के " आपना नगरनी
समीपमां नभाई तथा नधुवर्ग साथे तभारा स्वाभी कथुं
वन कभाईने व्याख्या छे. " २२

श्रुत्वा दूनमुखाद्वाक्यं महाहर्षवती सती ॥

सत्यपूजां कुरुष्वेति प्रोवाच तनुजां प्रति ॥२३॥

ज्ये सिपाईना भोतुं भोवतुं सांभजाने ज्ये सती वासि-
यानी श्री कथुं हर्षवाणी थई अने श्रीसत्यदेवतुं तेन व-
भते पुजन करी पोतानी कन्याने कहेवा लाभी के " तुं स-
त्यनारायणुनी पूजा कथं अने. २३

वजामि शीघ्रमागच्छ साधुमदर्शनाय च ॥

इति मातृवचः श्रुत्वा व्रतं कृत्वा समाप्य च ॥२४॥

हे महारी वडावी कन्या हुं स्वाभीना दर्शन भाटे प्रथ-
म जडिंहुं, तुं तारा आपतुं दर्शन करवा आव " ज्ये
भातु वचन सांभजाने कथावती कन्या सत्यनारायणुना वृत्त-
नी समाप्ति करी. २४

પ્રસાદં ચ પરિત્યજ્ય ગતા સાપિ પતિ પ્રતિ ॥
તેન રુદ્રઃ મત્યદેવો મર્તારં તરણિ તથા ॥૨૫॥

અને પ્રસાદ છીધા વગર પોતાના સ્વામીનું દર્શન કરવા વાતપર થઇને તરત મર્તિ. તે અપમાને કરીને શ્રીસત્યદેવ તેના ઉપર ક્રોધાયમાન થયા અને તેને સ્વામી બે વહાણમાં હતો તથા બે બધું ધન હતું તેજ વહાણુ જગાઈ અને ધન સાથે. ૨૫

સંહત્ય ચ ધનૈઃ માર્ઘ જલે તત્રાવમજ્જયત ॥
તતઃ કલાવતી કન્યા ન વિલોક્યનિજં પતિમ્ ૨૬

દરિયામાં અદૃશ્ય થઈ ગયું તે પછી ધણીજ જલદીથી આવેલી કલાવતી કન્યાએ પોતાના સ્વામિને ઢીઠો નહિ.

શોકેન મહતા તત્ર રુદતી ચાપતદ્મુવિ
દુઃખ તથાવિઘ્નાં નાવં કન્યાં ચ बहुदुःखिताम् ॥૨૬॥

તે ઉપરથી તેને એટલું તો દુઃખ અને ક્ષેલ થયો કે જેમ પવનથી ડળતું ઝાડ એકદમ ભેંસ ઉપર પડે છે, એમ એકએક રોતીરોતી ભોંય ઉપર પડી. આ પ્રમાણે વહાણુનો તથા કન્યાનો હેવાલ એક, ૨૭

भीतेन मनसा साधुः किमाश्चर्यमिदं ह्यभूत्
वित्यमानाश्च ते सर्वे बभूवुस्तस्माद्दहन्तः ॥२८॥

ગભરાઇ ગયેલા મનનો સાધુવાણીયો કહે છે કે " આ શું આશ્ચર્ય છે " તેમ વહાણવાળા પણ ગભરાઇ ગયા. ૨૮

ततो लीलावती कन्यां दृष्ट्वा सा विह्वलाभवत्
विललापानिदुःखेन भर्तारं चेदमब्रवीत् ॥२९॥

પછી લીલાવતી પોતાની કન્યાને ભયભીત થયેલી જોઇ,
ઘણાજ નિલાપ કરી પોતાના સ્વામીને કહે છે. ૨૯

इदानीं नौकया सार्धं कथं सोऽभूदलक्षितः
न जाने कस्य देवस्य हेलया चैव सा हता ॥३०॥

" જોતાજોતામાં વહાણોમાં આપણો જમાઈ વહાણ સાથે અદૃશ્ય થઇ ગયો એમાં કંઈ પણ કારણ છે અથવા કંઈ દેવનો અપરાધ થવાથી એ દેવે એ વહાણ હરણુરૂપ અદૃશ્ય કર્યું હોય ? ૩૦

सत्यदेवस्य माहात्म्यं ज्ञातुं वा केन शक्यते ॥

इत्युक्त्वा विललापैव ततश्च स्वजनैः सह ॥३१॥

અથવા શ્રી સત્યદેવનું મહાત્મ્ય જાણવાને કાણ શક્ય-

માન છે " એવું કહીને ઘણા લોકોને મળીને ઘણો શોક કરી રહવા લાગી. ૩૧

તતો કલાવતી કન્યા ક્રોડે કૃત્વા રુદ્ધ હ ।

તતઃ કલાવતી કન્યા નષ્ટે સ્વામિનિ દુઃખિતા ૩૨

અને પછી પોતાની કન્યા કલાવતીને ખોળે બેસાડી ઘણું વખત સુધી દુઃખથી રહવા લાગી, તે જોઈ કલાવતીએ પોતાનો સ્મામી મરી ગયો છે, એવું ધારીને ૩૨

ગૃહીત્વા પાદુકે તસ્યાનુગંતું ચ મનો દષ્ટે

કન્યાયાશ્ચરિતં દૃશ્વ સમાર્યઃ સજ્જનો વણિક્ ૩૩

પોતાના સ્વામીની પાદુકાઓ લેઈ તે સાથે પોને સતી થવાને તૈયાર થઈ. એમ કન્યા કલાવતીનો પોતાના સ્વામીની પાદુકાઓ સાથે બળી મરવાનો નિશ્ચય જોઈ સ્ત્રી સાથે સાધુવાણીયો. ૩૩

અતિશોકેન સંતપ્સશ્ચિંતયામાસ ધર્મવિત્ ॥

હતં વા સત્યદેવેન ઘ્રાંતોઽહં સત્યમાયયા ॥૩૪॥

ઘણા શોકથી ત્રાસ પામેલો એવો ધર્મ-વિચારથી ચિન્તા કરીને ખોલે છે ' શુ ! શ્રીસત્યદેવે તો એનું હરણ કર્યું નહિ હોય અને એમની માયાથી મોહિત થઈને તો વૃત્ત હું બન્યો નથી. ૩૪

सत्यपूजां करिष्यामि यथाविभवविस्तरैः ॥

इति सर्वान्समाहूय कथयित्वा मनोरथम् ॥३५॥

तो कामने वास्ते धष्टुं धन भरथीने अ श्रीसत्यदेवतु
वृत्त करीश " अषुं यथा जलने पासे भोलावी पोतानो म
नोरथ कहे. ३५

नत्वा च दंडवद्रूमौ सत्यदेवं पुनः पुनः ॥

ततस्तुष्टः सत्यदेवो दीनानां परिपालकः ॥३६॥

अने श्रीसत्यदेवने वारेधडीये दंड जेवा नभस्कर करवा
बाग्यो त्यारे श्रीसत्यदेव जे दीनजनोने पाणवाने समक्षेरे
इश्वनारा छे ते संतुष्ट थया. ३६

जगाद वचनं व्योम्नि कृपया भक्तवत्सलः ॥

त्यक्त्वा प्रसादं ते कन्यापतिं द्रष्टुं समागता ॥३७॥

आकाशमांथी गंभीरवाणीथी साधुवाणीथीने भक्तवत्सल
भगवान कृपाथी कहेवा बाग्या के " अरे हे साधुवाणीथी !
तारी कन्या भाइ पुजन करीने प्रसाद आधा वगर पोताना
स्वामीने जेवाने मोहथी उतावणथडी आवी. ३७

अतोऽदृष्टोऽभवत्तस्याः कन्यकायाः परिश्रुवम् ॥

गृहं गत्वा प्रसादं च भुक्त्वा सायति चत्पुनः ॥३८॥

आ कारखुथी स्वाभी आ समुद्रमां अदृश्य ध्रुवो छे जे-
मां कांई सदेह नथी ते भाटे जे जे धेर जई प्रसाद पाछे
पाछी आवशे. ३८

लब्धमर्त्री सुग साधो भयिष्यति न संशयः ॥

कन्यका तादृशं वाक्यं श्रुत्वा गगनमंडलात् ॥३९॥

तो आ तारी कन्या तेना स्वाभीने जेशे जेमां लभारे
पण तुं सदेह मानीय नहि. " ३८

क्षिप्रं तदा गृहं गत्वा प्रमादं च बुभोज सा ॥

सा पश्चात्पुनरागत्य ददर्शन सजनं पतिम् ॥४०॥

जेवा अशरीर आकासमांना वाक्यो सांभलतां वारज
क्यावती जखदीथी पोताने धेर जई, प्रसाद पाछे पाछी आ-
पतां पोतानो स्वाभी तेनो नजरे पडयो. ४०

ततः कलावती कन्या जगादे पितरं प्रति ॥

इदानीं च गृहं याहि विलंबं कुरुषे कथम् ॥४१॥

ते पछी जे क्यावती कन्या पोताना आपने कहे छे के
" हे तात ! हवे जखदी आप धेर पधारो आ भाटे विलंब
करो छे. ४१

तच्छ्रुत्वा कन्या वाक्यं संतुष्टोऽभूदणिकसुतः ॥

पूजनं सत्यदेवस्य कृत्वा तत्र विनादतः ॥४२॥

(૫૮)

સત્યનારાયણની કથા.

એવું કન્યાતું મધુર ભાષણ સાંભળીને સાધુવાણીયો
આનંદ પામ્યો અને પછી વીધીવિધાનથી શ્રીસત્યદેવનું પુ-
જન કર્યું. ૪૨

ધનૈર્વધુમ્નૈઃ સાર્ધં જગામ નિજમંદિરામ્ ॥

પૌર્ણમાસ્યાં ચ સંક્રાંતૌ કૃતવાન્સત્યપૂજનમ્ ॥૪૩॥

અને ધણું ધન અને પોતાના સગાવહાલાં ઈષ્ટમીત્ર
સાથે પોતાને ઘેર આવ્યો અને તે પછી દરેક પુનમે સુર્ય સં-
ક્રાંતિના દીવસે શ્રીસત્યદેવનું પુજન કરતો હતો.

इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥४४॥

તે થકી એ સાધુવાણીયો આ મનુષ્ય લોકમાંના સર્વ
સુખ ભોગવી અને મરણ પછી શ્રીસત્યપુરના વિષે ગયો. ૪૪

इति श्री सत्यनारायणकथायां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

॥ अध्याय ५ मी ॥

॥ सूत उवाच ॥

अथान्यच्च प्रवक्ष्यामि शृणुध्वं मुनिसत्तमाः ॥

आसीत्तुंगध्वजो राजा प्रजापालनतत्परः ॥ १ ॥

સુતજી કહે છે હે મુની શ્રેષ્ઠજી ! શ્રીસત્યદેવ વિષે એ-
થી પણ બીજાં એક ઇતિહાસ કહું છું તે સાંભળો. પુર્વે તુંગ-
ધ્વજ નામનો રાજા પ્રજાનું પાલન કરવાને તત્પર એવો હતો.

प्रसादं सत्यदेवस्य त्यक्त्वा दुःखमवाप सः ॥

एकदा स वनं गत्वा दृत्वा बहुविधान्पशून् ॥२॥

ये राज्ञे श्रीसत्यदेवनो प्रसाद छांडयो आ द्रोपथी धरुणो दुःख पाभ्यो ते अयुं के अक दीवसे ते राज् हरुणो शीकार करवा वनमां नर्ध धरुण पशुने मारी. २

आगत्य वटमलं च दृष्ट्वा सत्यस्य पूजनम् ॥

गोपाः कुर्वन्ति संतुष्टा भक्तियुक्ताः सर्वांधवाः ॥३॥

अक वडना आड नञ्क आण्यो अने श्रीसत्यदेवतुं पु-
जन थतुं तेषु अेषुं आ पुजन गोपगणु अटवे गोवाणीया
सर्वे पोताना लार्धमंधो साथे लक्तीथी करता हुता. ३

राजा दृष्ट्वा तु दर्पेण न गत्वा तं ननाम सः ॥

ततो गोपगणाः सर्वे प्रसादं नृपसन्निधौ ॥४॥

ते अर्धने पणु राज् तेमनी पासे गयो नहि तेम दुरथी
तेषु नम्रताथी नमस्कार कर्था नहि, तो पणु अ गोपगणुअ
पुन कर्था पछी प्रसाद राज्नी पासे मुकयो ४

संस्थाप्य पुनरागत्य भुक्त्वा सर्वे यथेप्सितम् ॥

ततः प्रसादं संत्यज्य राजा दुःखमवाप सः ॥५॥

अथा पाछ आण्यो अने प्रसाद आर्ध परम आनंदमां
रथा. आणीगम राज्ने प्रसाद न वेतां त्याज रहेवा दीधिवे,
अे कारुथी अे धरुण दुःख पाभ्यो. ५

तस्य पुत्रशतं नष्टं धनधान्यादिकं च यत् ॥

सत्यदेवेन तत्सर्वं नाशितं मम निश्चितम् ॥६॥

तेना सो पुत्रो भरी गया धन-धान्य धत्यादि के कांछे
इतुं ते अधुं नतुं रक्षुं त्यारे ते राजने मनमां विचार उ-
त्पन्न थयो हे, माइं आ सर्व श्रीसत्यदेवेन निश्चय हरषु
भ्युं छे. ६

सतस्त्रव गच्छामि यत्र देवस्य पूजनम् ॥

मनसा तु विनिश्चन्य ययौ गोपालमनिघां ॥७॥

ये माटे हवे ज्यां श्रीसत्यदेवतुं पुजन हसे त्यां ह
नक्षथ, येवु मनमां लावीने राज गोपगणुपासे आये ७

ततोऽसा सत्यदेवस्य पूजां गोपगणैः सह ॥

भक्तिश्रद्धान्वितो भूत्वा चकार विधिना नृपः ॥८॥

अने भक्तीथी ये गोपगणु साथे श्रीसत्यदेवतुं पु-
जन करवा लाग्यो. ८

सत्यदेवप्रसादेन धनपुत्रान्वितोऽभवत् ॥

इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥९॥

ते पछी श्रीसत्यदेवना प्रसादथी ये राज धन तथे
पुत्रवान थयो अने ते राज मनुष्य लोकमां सर्वे सुख भोग-
वीने अते सत्यपुरना विषे गयो. ९

ય इदं कुरुते सत्यव्रतं परमदुर्लभम् ॥

मृणोति च कथां पुण्यां भक्तियुक्तःफलप्रदाम् ॥१०॥

આવું ધણું દુર્લભ શ્રીસત્યનારાયણનું વૃત છે, તેને બે કોઈ સ્વીકારે છે. અથવા બે કોઈ ભક્તીપુર્વક પુણ્ય અને ફળ આપનાર આવી આ શ્રીસત્યનારાયણની કથા સાંભળે છે.

घनधान्यादिकं तस्य भवेत्सत्यप्रसादनः ॥

दरिद्रो लभते वित्तं बद्धो मुच्येत बंधनात् ॥११॥

તેને ભગવાન શ્રીસત્યદેવના પ્રસાદથી ધન-સંપત્તિ પ્રાપ્ત થાય છે દરિદ્ર હોય તેને ધન લાભ થાય છે. બંધીખાને મુક્યો હોય તો તેથી મુક્ત થાય છે. ૧૧

भीतो भयात्प्रमुच्येत सत्यमेव न संशयः ॥

ईप्सितं च फलं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं व्रजेत् ॥१२॥

બંને ભય પ્રાપ્ત થયું હોય તો તે ભય થકી મુક્ત થાય છે એમાં કોઈ પણ સંદેહ નથી શ્રીસત્યદેવનું વૃત કરનાર માણસ આ લોકના વિષે સર્વે સુખ ભોગવીને અંતે સત્યપુર એટલે વૈકુંઠના વિષે ભય છે. ૧૨

इति वः कथितं विप्राः सत्यनारायणव्रतम् ॥

यच्छ्रुत्वा सर्वदुस्त्रेभ्यो मुक्तो भवति मानवः ॥१३॥

સુતજી કહે છે, હે શોનક આદી ઋષીઓ ! આ પ્ર-
ભાણે આ સત્યનારાયણનું વૃત કર્યાથી માણસ સર્વ દુઃખ
થી મુક્ત થાય છે. ૧૩

વિશેષતઃ કલિયુગે સત્યપૂજા ફલપ્રદા ॥

કચિત્કાલં વદિષ્યંતિ સત્યમીશં તમેવ ચ ॥૧૪॥

તેમાં મુખ્યત્વે કૌને આ ધોર કલિયુગમાં ફળ આપ-
નાર આ શ્રીસત્યનારાયણને (સત્ય ઈશ) એવું કહે છે. ૧૪

સત્યનારાયણં કેચિત્સત્યદેવ તથાપરે ॥

નાનારૂપધરો ભૂંવા સર્વેષામીપ્સિતપ્રદઃ ॥૧૫॥

કોઈ સત્યનારાયણ કહે છે, કોઈ સત્યદેવ કહે છે, શ્રી
સત્યદેવ ભગવાન અનેક રૂપે ભક્તોનાં ઇચ્છિત પૂર્ણ કરે છે.

ભવિષ્યતિ કલૌ સયવ્રતરૂપી સનાતનઃ ॥

ય દ્વ પઠતે નિત્યં શૃગોતિ મુનિસત્તમાઃ ॥

સત્યં નશ્યંતિ પાપાનિ સત્યદેવપ્રસાદતઃ ॥૧૬॥

આ સત્યનારાયણ વૃત કથાનો જે કોઈ નિત્યપાઠ યા શ્રવણ
કરે તે તેના શ્રીસત્યદેવના પ્રસાદથી સર્વ પાપો જતાં રહે છે

इति श्री सत्यनारायणकथायां संवसोऽध्यायः ॥ ५ ॥

શ્રીસત્યનારાયણર્પણમસ્તુ ॥

શુભં ભવતુ ॥

સત્યનારાયણની ચારતી.

જય કમળા સ્વામી પ્રભુ જય કમળા સ્વામી;
 સત્યનારાયણ સ્વામી (૨) વિભુ વર બહુ નામિ. જય.
 લિત્ત લિત્ત રૂપ ધરેલ, ભક્તો ભય હરવા, પ્રભુ
 પ્રતાપ પ્રસર્યો પ્રભુ તવ, (૨) જગનું જય કરવા. જય.
 સુંદર રૂપ સ્વરૂપ, પ્રભુ અમને પ્યારું, પ્રભુ
 દર્શન કરવા નિત્યે, (૨) મન દોડે મારું. જય.
 માયે ગુણ અપાર, શુક શૌનક આદી, પ્રભુ
 મહિમા મહિમાં મોટા, (૨) સેવે બ્રહ્માદી. જય.
 ગરૂડાસન પર દેવ, શોભો મુખરાશિ, પ્રભુ
 સહાય સર્વની કરવા, (૨) તત્પર અવિનાશી. જય.
 આ કળીકાળે આપ, છો પ્રત્યક્ષ સદા, પ્રભુ
 કે દીનને દર્શન દેઠું, (૨) કરવા મુખ મુદા. જય.
 શતાનંદનું કાર્ય, પ્રેમે પુર્ણ કર્યું, પ્રભુ
 ધન સંપત્તી સધળી દઢ (૨) વિપ્રનું કાર્ય સર્યું. જય.
 કઠીઆરાના નાથ, કોડે કષ્ટ હર્યાં; પ્રભુ
 દુઃખ દરિદ્ર હઠાવી, (૨) ભીલનાં ભાગ્ય ર્ય્યાં. જય.
 ઊલ્કામુખ મહિપતિની, લલ્લને રાખી, પ્રભુ
 ભદ્રશીલાને ભાવે, (૨) સ્નેહ સાંકળ નાંખી. જય.

સાધુ વણીક શ્રીપુર, તેને બહુ તાંબો.	પ્રભું
સુલ ભયંકર તેની, (૨) તેથી નવ કાંબો.	જય.
કળાવાંતનાં કષ્ટ, ધ્યાન દષ્ટ પ્રીતે,	પ્રભું
લીલાવંતીને ભાવે, (૨) સહાય થયા નિત્યે.	જય.
ગોપમંડળી ઘેર, અંગવંજ આંગી.	પ્રભું
મસાદ પડતો મેલ્યો, (૨) હરીએ લક ટાંબ્યો.	જય.
શત પુત્રોનો નાશ, થયો અનાદરથી.	પ્રભું
મસાદ જવ લીધો તવ, (૨) શુભ થયું શ્રીવરથી.	જય.
અનેક એવા ભક્ત, તાર્યા ભાવ થકી.	પ્રભું
અમને પણ અપોને, (૨) સત્યદેવા સુમતિ.	જય.
મર્વ શક્તિ સવેશ, દશ દીશ રહી જમી,	પ્રભું
જગધામી ભયવામી (૨) જરી રહી નહિ ખામી	જય.
અધમ ઉધારણ, કારણ નિષ્કામી	પ્રભું
ખલદામી સહુ ઠામી, (૨) મતી ગતિ નવ પામી.	જય.
પ્રેમ થકી જે ભક્ત, સત્યનારાયણ સેવે.	પ્રભું
શ્રી આયુષ્ય કીર્તિ સુત, (૨) જગપતિ સુખ દેવે	જય.
કથા શ્રવણ કરી ભક્ત, આ આરતી ગારો.	પ્રભું
કેક જન્મના પાપો, (૨) પ્રલે તે ગારો.	જય.
સરણાંગત શ્રીદેવ સત્યનારાયણ.	પ્રભું
ઉગનલાલ ગાયે છે, (૨) ભક્તિ ભાવ સહ.	જય.

કબીર કાવ્ય.

આમાં મહાત્મા કબીરના દોહરા અને તેમાં રહેલું ગુદાર્થ ધણીજ સહેલી ભાષામાં એવો વિસ્તારપુર્વક સમજાવ્યો છે કે તે વાંચવાથી સૃષ્ટી, ઇશ્વરલીલા, મૃતિગેરે સખધીનો ધણીજ ઉત્કૃષ્ટ ખ્યાલ આપે છે.

... મુ. હૃદયવાળા માણસને પણ આ પુસ્તક સજ્ઞાન આપી નુતન જીવનમાં પ્રવેશ કરાવે છે. પુસ્તકકત એકજવાર વાંચવાથીજ તે વારે વારે વાંચવા પ્રેરણા કરે એવો એમાં અદ્ભુત રસ છે. આમાં કુલ ૨૦ અંગ છે અને તે એટલા બધા આકર્ષક છેકે તેનો વાંચવાથીજ સારો ખ્યાલ થશે આમાં મહાત્મા કબીરનો ફોટો પણ અંદર દાખલ કરેલો છે. પુસ્તકનું કદ ૭X૫૫ ઇંચ લાંબું પહોળું કાગળ ગ્લેજ ઉંચાં પૃષ્ઠ સંખ્યા ૩૨૦, પાકું રૂપેરી વર્ણવાળું પુસ્તક છતાં કિંમત રૂ. ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ માફ.

મળવાનું ઠેકાણું.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુભટ્ટ.

ત્રણ દરનાજી મહાવાદ.

